

1 Resolusjoner innsendt til fylkesårsmøtet Trøndelag Senterparti 7. og 8. 2 februar 2020

3

4 Innledning

5 Ved fristens utløp hadde det kommet inn 46 resolusjoner. I forbindelse med oppstarten av
6 Senterpartiet Stortingsvalgsprogram har vi valgt å bruke en annen metodikk i årets
7 håndtering av resolusjoner. Senterpartiets politikk skal bygges nedenfra.

8

9 Vi startet med å gå gjennom og tematisere alle resolusjonene. Deretter plukket vi ut
10 Senterungdommens forslag og vi velger å sende den vider for behandling på årsmøtet.
11 Videre ble alle resolusjoner som handler om de to temaene «bygdeveksttaler» og
12 «Verdiskaping» som skal behandles i gruppearbeidet på lørdag plukket ut. De gjenværende
13 temaene ble til slutt skrevet sammen, og vi legger derfor fram dette som fire forskjellige
14 resolusjoner med hvert sitt tema. Målsettingen er at dere i mer eller mindre grad vil se at
15 under hvert tema berører vi de forskjellige problemstillingene som er reist i resolusjonene
16 og vi forsøker også å svare på hva vi ønsker å gjøre med de. Resolusjonene er skrevet
17 sammen under følgende tema: Samferdsel, kommuneøkonomi, klima og bærekraft,
18 utdanning. Resolusjonene er satt inn fortløpende i dokumentet, og de fire tematiserte
19 resolusjonene kommer til slutt i dette dokumentet.

20

21 Innholdsfortegnelse

22	Resolusjoner innsendt til fylkesårsmøtet Trøndelag Senterparti 7. og 8. februar 2020	1
23	<i>Innledning .....</i>	<i>1</i>
24	1. <i>Nydyrking – Oppdal Sp .....</i>	<i>3</i>
25	2. <i>Bygdeveksttaler – Namsskogan og Lierne .....</i>	<i>4</i>
26	3. <i>Digital mobbing på høylys dag – Åfjord, Ørland, Osen og Indre Fosen Sp .....</i>	<i>5</i>
27	4. <i>Frivilligsentraler – Rennebu Sp .....</i>	<i>6</i>
28	5. <i>Lov om grannegjerde – Rennebu Sp .....</i>	<i>7</i>
29	6. <i>E6, klima og jordvern – Malvik Sp .....</i>	<i>8</i>
30	7. <i>Nei til tvangsinnføring av fritt skolevalg - Senterungdommen.....</i>	<i>9</i>
31	8. <i>Fisketurisme – Åfjord, Osen, Ørland og Indre Fosen Sp.....</i>	<i>10</i>
32	9. <i>Kraftskatteutvalget – Rindal Sp.....</i>	<i>11</i>
33	10. <i>Dårlige veger er dårlig distriktpolitikk – Rindal Sp .....</i>	<i>12</i>
34	11. <i>En sikker og rettferdig transportnæring – Meråker Sp .....</i>	<i>13</i>
35	12. <i>Et mer rettferdig og økonomisk system for barn – Meråker Sp.....</i>	<i>14</i>
36	13. <i>Likestilling til besvær med barnet som taper – Meråker Sp.....</i>	<i>15</i>
37	14. <i>Kultur og mat som drivere for utvikling i by og land – Verdal Sp.....</i>	<i>16</i>
38	15. <i>Trygg skolevei gir god folkehelse – Åfjord, Ørland, Osen og Indre Fosen Sp .....</i>	<i>17</i>
39	16. <i>Akademisk frihet – Steinkjer og Egge Sp.....</i>	<i>18</i>

1	17.	<i>Akuttmedisinsk beredskap - Snåsa Sp</i>	19
2	18.	<i>Politi – Snåsa Sp</i>	19
3	19.	<i>Vindkraft</i>	19
4	20.	<i>Det skal lønne seg å gjøre kloke klimavalg</i>	19
5	21.	<i>Rovdyrforvaltning</i>	19
6	22.	<i>Bygdeveksttaler</i>	20
7	23.	<i>Landbrukstakst på matjord – Malvik Sp</i>	21
8	24.	<i>Jernbanetunnel Ranheim – Hommelvik i NTP – Malvik Sp</i>	22
9	25.	<i>Sp tar ansvar for klima og miljø – Malvik Sp</i>	23
10	26.	<i>Bevar det seriøse arbeidslivet – Øyvind Bentås Trondheim Sp</i>	24
11	27.	<i>Ta hele Trøndelag i bruk – Selbu Sp</i>	25
12	28.	<i>Styrk regionens flytilbud – Røros Sp</i>	26
13	29.	<i>Mineralnæringa i Norge - fra Gudbrand Rognes Røros Sp</i>	27
14	30.	<i>Tvanginnsføring av fritt skolevalg - Heim Sp</i>	28
15	31.	<i>6-åringer i skolen</i>	29
16	32.	<i>Skattlegging av vannkraft i Norge – Heim Sp</i>	30
17	33.	<i>Skattlegging av laksenæringa – Heim Sp</i>	31
18	34.	<i>Bemanningsforetak – Heim Sp</i>	32
19	35.	<i>Kommunalt døgntilbud – Heim Sp</i>	33
20	36.	<i>Frivilligsentraler i hele landet – Heim Sp</i>	34
21	37.	<i>Ferjetakster – Vikna Sp</i>	35
22	38.	<i>Fisketurisme – ei næring som trenger forutsigbarhet – Vikna Sp</i>	36
23	39.	<i>Et skolesystem som skaper frafall –</i>	37
24	40.	<i>Digital infrastruktur – Midtre Gauldal Sp</i>	38
25	41.	<i>Sp i regjering vil hjelpe uføre og kronisk syke – Hitra Sp</i>	39
26	42.	<i>E6, klima og jordvern – Trondheim Sp</i>	40
27	43.	<i>Reiseliv – en nøkkelnæring i Trøndelag</i>	41
28	44.	<i>Kommuneøkonomien må forbedres – Oppdal Sp</i>	42
29	45.	<i>Skattesystemet må legge til rette for mer vannkraft -</i>	43
30	46.	<i>En helhetlig og tydelig kystpolitikk – Frøya Sp</i>	45
31	47.	Samferdsel – binder Trøndelag sammen	49
32	48.	Kommuneøkonomi – gode tjenester nær folk	50
33	49.	Klima og bærekraft	51
34	50.	Utdanning – Kompetanse for framtida	52
35			
36			
37			

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38

1. Nydyrking – Oppdal Sp

Forslag til resolusjon

Oppdal Senterparti sier i sitt program at det skal arbeides for et sentralt nydyrkingstilskudd. Bakgrunnen for dette er at vi nå har hatt et kommunalt nydyrkingstilskudd som ble etablert i 2016. Dette har avstedkommet 150 - 200 da nytt areal hvert år.

Nydyrking er en langsiktig investering som har ringvirkninger for hele samfunnet. Det er for eksempel ikke få timer som er utført av maskinentreprenører. Og man foredler mindre produktive arealer til en evigvarende ressurs. Oppdal Senterparti vil bidra til at tilskuddet øker gjennom å arbeide for et statelig nydyrkingstilskudd, for om mulig å gjøre nydyrking enda mer attraktivt.

Nydyrking er et viktig insentiv for å klare å følge opp gjeldende Landbruksmelding fra Stortinget, som har mål om en prosent økning i produsert volum per år!

Dyrka jord er grunnlaget for all matproduksjon i landbruket. I Norge er dette en svært begrenset og dyrebar ressurs. Bare tre prosent av det samla norske arealet er jordbruksareal. Det er svært lite sammenlignet med andre land.

Hvert år blir det ca. 5 000 dekar mindre matjord i Norge. Boligutbygging, næringsliv og transport legger beslag på 2/3 av denne jorda.

Matjord er en ikke-fornybar ressurs. Dyrka jord er et resultat av tusenvis av år med naturlige prosesser og kan ikke framskaffes på noe annet vis – ei heller restaureres. Nedbygd matjord, er tapt matjord.

For å kompensere nedbyggingen av matjord, og samtidig kunne følge opp kravet om en prosent økning av matproduksjon vil Oppdal Senterparti foreslå at det opprettes et nasjonalt tilskudd til nydyrking.

Oppdal 30.01.2020
Oppdal Senterparti
Odd Arne Hoel

2. Bygdevekstvtaler – Namsskogan og Lierne

BYGDEVEKSTAVTALER

Formål:

«Ta hele Norge i bruk!»

Begrunnelse (hvorfor):

Verdiskapingen i Norge baserer seg i stor grad på høsting fra våre rike naturressurser. Disse naturressursene er i distriktene / bygdene; - fiskerier, havbruksnæring, matproduksjon i landbruket, mineralutvinning og ikke minst energiproduksjon. For å kunne høste fra dem så må det bo folk der, og for at folk skal bosette seg der så må lokalsamfunnene ha offentlige, private tjenester og servicefunksjoner av god kvalitet.

Foredling og økonomisk gevinst fra våre rike naturressurser skjer ofte i sentrale strøk. I tradisjonen «Bygd og By hand i hand» skal dette balanseres gjennom distriktspolitikken bl.a. ved differensiert arbeidsgiveravgift og inntektssystemet til kommunene. I dag opplever distriktene / bygdene en ubalanse og en stadig trussel mot tilbakeføringen fra den verdiskapingene de er en del av. Innstramming i inntektssystemet til kommunene og forslag på endringer i skatte og avgiftssystemet spesielt på produksjon og bruk av energi er eksempel på dette.

Innhold (hva)

Bygdevekstvtalene skal være et ekstraordinær distriktspolitisk verktøy som skal bidra til å balansere og utjevne de byrdene / ulempene og gevinsten / fordelene mellom bygdene der råvarene høstes og byene der foredling og den økonomiske gevinsten skjer. Gjennom forpliktende avtaler mellom kommunen, fylkeskommunen og staten skal det skreddersys behovet bygdene har for å opprettholde bosetting og grunnlag for fortsatt høsting av naturressursene. Det kan være ekstraordinær satsing på nærings- og teknologi utvikling, infrastruktur / samferdsel (veier, mobil, bredband), offentlige og private servicefunksjoner, desentralisert fagopplæring og bolyst gjennom kultur og fritidsaktiviteter. På denne måten skaper vi en optimisme og framtidstro som bidrar til å ta ut vekstpotensialet både lokalt og sentralt.

Gjennomføring

Det settes ned en arbeidsgruppe (lokalt, regionalt, sentralt) som skal utviklingen en modell for forpliktende BYGDEVEKSTAVTALER så skal man ta lærdom / erfaring fra Fjell-landbruksprosjektet (Namsskogan, Røyrvik, Lierne, Meråker), Omstillingsprogrammet «Lierne utvikling AS» og Steigen-modellen med desentralisert fagopplæring i bedrift fra dag en (1). Modellen må være utviklet slik at den kan presenteres i stortingsvalgkampen i 2021, og den skal være «gryteklar» til å prøves ut i noen piloter etter stortingsvalget i 2021. Uansett hvem som sitter i regjering etter valget så er dette et viktig verktøy å ta i bruk. Som samfunn har vi ikke råd til at bygdene avfolkes, høsting av naturressursene avtas og den totale verdiskapingen i landet reduseres. Vi må gjenopprette balansen mellom bygd og by og skape en «VINN-VINN» situasjon der det er en gjensidig respekt og forståelse av at vi er avhengig av hverandre.

Komme i gang!

Trøndelag Senterparti støtter opp om stortingsgruppas initiativ om etablering av bygdevekstvtalen – en avtale mellom kommuner, fylkeskommuner og staten der ambisjonen er vekst og utvikling i spesielt utsatte områder med tanke på folketall, lange avstander og begrenset tilgang på investeringskapital. Trøndelag Senterparti tar initiativ til å sette ned en arbeidsgruppe med folk fra kommune, fylke og sentralt nivå.

3. Digital mobbing på høylys dag – Åfjord, Ørland, Osen og Indre Fosen Sp

DIGITAL MOBBING PÅ HØYLYS DAG.

Mobil og Internett er kommet for å bli for alle. Det er avgjørende for liv og helse, næringsliv og for å fungere som normalt i dagens samfunn.

Det virker som dagens utbygging er kun for å tjene penger, -uten å tenke samfunnsøkonomisk tilrettelegging. Tettsteder får tilgang til flere aktører på mobil og bredbåndsløsninger, inkludert fiber. Enkelte andre må nøye seg med dårlige digitale løsninger, -om de i det hele tatt har tilgang til noe.

1.Staten må ta ett større ansvar for å legge til rette for at alle har tilgang til et minimum av digitale løsninger.

2.Er målet bosetting og samfunnsutvikling, så må noe gjøres for å tvinge aktørene til utbygging i hele landet, der det bor folk og bedrifter.

3.Skoleelever har i dag tilgang til ulike digitale verktøy i undervisningen og det forventes at de har nettilgang i sin egen heim.

4.Næringslivet er helt avhengig av digitale løsninger 24/7, -altså hele døgnet året i gjennom. Dette merkes spesielt godt også i landbruket.

Trøndelag Senterparti vil ha bokvalitet og næringsliv i hele Trøndelag. Derfor må det settes inn tiltak for å gjennomføre digital utbygging til alle, NÅ.

På vegne av

Åfjord SP, Ørland SP, Osen SP, Indre Fosen SP.

Jon Husdal

4. Frivilligsentraler – Rennebu Sp

Tilskuddsordning til Frivilligsentraler

Frivilligsentraler er i mange kommuner en meget godt fungerende organisasjon som bidrar til økt velferd for innbyggerne.

Mennesket er en viktig og nødvendig ressurs, og gjennom frivilligsentraler gjenskapes lokalt engasjement og dugnadsånden ivaretas.

I 2019 genererte frivilligsentralen i Rennebu i overkant av 8800 frivillige timer (~2,6 mill kr)

Pr 1/1-20 får hver frivilligsentral 414 000 kr i statlig støtte pr 100 % stilling.

Fra 2021 foreslår regjeringa å gi tilskudd etter antall innbyggere i kommunen. For Rennebu sin del betyr dette en reduksjon på 325 000 kr pr år. Denne ordningen vil være gunstig for folkerike kommuner (hovedsaklig de største byene) og kommuner med lavt innbyggertall vil komme dårlig ut.

Rennebu senterparti ønsker at det jobbes for at tilskuddsordningen skal være slik som den er i dag.

Rennebu Sp, februar 2020

1 5. Lov om grannegjerde – Rennebu Sp

2

3 Lov om grannegjerde, Gjerdeloven

4

5 Det er altfor mange dyrepåkjørsler langs Dovrebanen. Dette vil vi ha slutt på! Stadig ser
6 vi påkjørsler av vilt og bufe. Siste sommer hadde vi i vår kommune flere store ulykker
7 der flokker av storfe ble påkjørt.

8 Dagens jernbanelinje er en utfordring og uutholdelig bekymring for eiere av småfe og
9 storfe. Det er en helt uholdbar situasjon for både dyre eiere, passasjerer og førere av
10 toget.

11 Det er behov for å gjøre en endring i gjerdelova så Bane nor får plikt til gjerdehold langs
12 jernbane linja. Dette må senterpartiet må jobbe for å finne en løsning på.

13

14 Samhandling mellom bane og vei.

15 Det investeres stort på infrastruktur i Trøndelag. Veinettet bygges ut i stor stil. Det
16 er verdifult for distriktene. Men i denne sammenhengen ser vi at det er lite tradisjon for
17 samhandling mellom bane nor og statens veivesen. Hvis vi skal få til en god helhet og
18 gode gjerder til sikkerhet for folk og vilt/fe bør det skje i samhandling. Senterpartiet må
19 jobbe for å skape rom og vilje til samhandling til storsamfunnets beste.

20

21

22 Rennebu Senterparti, februar 2020

23

24

25

6. E6, klima og jordvern – Malvik Sp

E6, klima og jordvern

Bygging av offentlig infrastruktur som vei og jernbane er viktig for å opprettholde både bosetting og næringsutvikling i hele Trøndelag. Men - veibygging er også en utfordring da det har negative konsekvenser for klima, økonomi og ikke minst natur og landskap. Stort arealbehov er spesielt utfordrende knyttet til veibygging, da det ofte fører til nedbygging av matjord. Gjennom å bygge vei for en fartsgrense på 110 km/t øker de negative konsekvensene, og det gir ikke samfunnsøkonomisk nytte som oppveier tapet på den andre siden.

Senterpartiet i Trøndelag mener at maks fartsgrense på hovedveien gjennom fylket skal bygges til en fartsgrense på 90 km/t. Denne veien skal bygges som 2,- eller 3-felts vei med midtdeler, da dette gir 30 -60% rimeligere vei enn ved 110 km/t.

En slik vei vil gi reduserte miljøbelastninger, 20% reduserte utslipp og lavere støynivå. En vei med økt hastighet vil ha vesentlige negative miljømessige konsekvenser.

Gjennom å bygge en 2,- eller 3- felts veg vil også behovet for areal reduseres. Mye av arealet som skal disponeres til veibygging er matjord, og for Senterpartiet er det viktig at matjord i størst mulig grad blir ivaretatt for matproduksjon også i fremtiden.

Trøndelag Senterparti vil:

- Bygge ny hovedvei gjennom Trøndelag med fartsgrense 90 km/t av hensyn for Jordvern, klima og miljø.

7. Nei til tvangsinnføring av fritt skolevalg - Senterungdommen

Nei til nasjonal tvangsinnføring av fritt skolevalg

Den 22. august varslet regjeringen med partiene Høyre, FrP, V og KrF at de ville innføre fritt skolevalg i hele landet. Det ble sendt ut to ulike forslag på høring, og begge disse innebar i realiteten innføring av et fritt skolevalg. Senere ble det uttalt at regjeringen ville gjennomføre forslaget til inntaksmodell, uansett hva utfallet fra høringen ble.

Forskning på ordninger med fritt skolevalg peker blant annet på økt segregering blant elever som konsekvens, da de med gode karakterer samler seg på samme skole. Dessuten vil et fritt skolevalg i realiteten kun være fritt for noen få, og vil isteden bidra til et system hvor man skaper "vinnere" og "tapere" i skolen.

Trøndelag Senterparti reagerer sterkt på forslagene som foreligger knyttet til innføring av fritt skolevalg på nasjonalt nivå, da det vil være en kraftig inngripen i det fylkeskommunale selvstyret. Videre har også NHO og de største arbeidstakerorganisasjonene uttalt seg kritisk. Senterpartiet ser på det som en selvfølge at fylkestinget som skoleeier skal bestemme inntaksmodell, siden det er de folkevalgte lokalt som kjenner situasjonen best i eget fylke.

Senterpartiet mener videre at nærskoleprinsippet må bevares i videregående opplæring, da det gir mange trønderske elever mulighet til å ta utdanning uten å måtte flytte på hybel. Dessuten mener vi også at denne modellen er den beste for å kunne svare ut lokalt næringsliv sitt behov for arbeidskraft, som sikrer at yrkesfagelever får lærlingeplass på sin hjemmeplass. Vi frykter at de fremlagte forslagene kan føre til et dårligere linjetilbud i for elever i distriktene, og at tilbudet svekkes for en stor gruppe elever som en konsekvens av dette.

Senterpartiet mener derfor at:

- Tvangsinnføringen av fritt skolevalg i stortinget må stanses.
- Nærskoleprinsippet skal fortsatt bevares som inntaksmodell for Trøndelag fylke.
- Fylkene selv bør få bestemme inntaksmodell for de videregående skolene, basert på hva som er best gitt lokale forutsetninger.

8. Fisketurisme – Åfjord, Osen, Ørland og Indre Fosen Sp

Fisketurisme – regjeringens forslag til endring av regelverket

Fisketurisme har blitt en viktig distriktsnæring med stor betydning for små kystsamfunn. Regjeringen foreslår nå å endre regelverket knyttet til turistfiske kun to år etter innføring. De foreslåtte regelendringene har en innretning som:

1. Straffer bedrifter som har registrert seg og rapportert i henhold til gjeldende regelverk gjennom lavere besøkstall.
2. Straffer turister som hittil har tatt med lovlig kvote ut av landet gjennom at de får ta ut et dårligere sluttprodukt.
3. Straffer lokalsamfunn som er avhengige av ringvirkninger fra turistfiskerier gjennom lavere omsetning hos lokale bedrifter.
4. Ikke bidrar til å hindre organisert ulovlig aktivitet.

Det bør være rom for sameksistens mellom yrkesfiskere og turistfiskere uten at dette fører til nedleggelse av bedriftene som har store deler av sitt næringsgrunnlag fra turistfiskere. Vi støtter forslag om økt krav til rapportering, informasjonsplikt overfor gjester og krav om tillatelse/godkjenning av turistfiskevirksomheter. Dette ivaretar interessene til de seriøse bedriftene. Vi støtter ikke forslaget om en endring fra dagens tillatte eksportkvantum på 20 kg filet pr. fisker for registrerte bedrifter til 20 kg sløyd og hodekappet fisk. Dette fordi fisken må fryses før turistene forlater bedriften og filetering av opptint fisk gir et produkt med svært redusert kvalitet. Dette vil i sin tur være svært ødeleggende for næringas omdømme i utlandet. Fokus må dreies til å avdekke organisert smugling av foredlet fisk, heller enn å straffe lovlig virksomhet.

På vegne av
Åfjord SP, Ørland SP, Osen SP, Indre Fosen SP.
Hanne Skjæggestad

1 9. Kraftskatteutvalget – Rindal Sp

2
3 SANDERUD UTVALGETS FORSLAG OM ENDRINGER I SKATTELEGGINGEN AV VANNKRAFT MÅ
4 SKROTES!

5
6 Sanderud utvalget foreslår endringer i de kommunale konsesjons- og skatteordninger på vannkraft
7 som vil innebære et inntektstap for kommunene og fylkeskommunene på 4 milliarder kroner per år,
8 mens staten inntekter vil øke med 4,4, milliarder kroner. Utvalget foreslår ingen
9 kompensasjonsordning, men skisserer en kompensasjon gjennom økt naturressursskatt.

10
11 Om dette blir gjennomført medfører det en dramatisk reduksjon av kommunens inntekter. En mulig
12 kompensasjon gjennom økt naturressurs fester vi liten tillit til.

13 Enhver kraftutbygging medfører inngrep i naturmiljøet, og belastningen er lokal. Det er lange
14 tradisjoner i Norge for at lokalsamfunnet skal sitte igjen med andel av verdiskaping, bla som følge av
15 løfter til kommunene i forbindelse med kraftutbygging.

16 Det er også en selvfølge at kommunenes rett til en andel av verdiskapingen må ha samme varighet
17 som kraftproduksjonen

18
19 Vi ønsker at Trøndelag Senterparti og fylkesårsmøtet i Trøndelag stiller seg bak LVKs høringsuttalelse
20 om skattlegging av vannkraftverk.

21
22
23
24 Rindal Sp
25
26

10. Dårlige veger er dårlig distriktspolitikk – Rindal Sp

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17

Dårlige veger er dårlig distriktspolitikk

Vegene er livsnerven i et lokalsamfunn. Mye verdifull verdiskapning foregår i distriktene og driver man lokal næringsvirksomhet vil det nødvendigvis bety at varer må transporteres på fylkesveger til nasjonale hovedveger. For at næringene skal opprettholdes og utvikles er de avhengig av at folk bor i distriktene. Gode veger må til for å sikre bo -og arbeidsmarkedsregioner.

For å opprettholde befolkningsgrunnlaget må de som bor her føle seg trygge, og vegene må være farbare. Gode veier gjør rett og slett hverdagen tryggere, bedre og enklere.

Trøndelag fylkeskommune er landets nest største vegeier og vegvedlikeholdsmidler fra staten må samsvare med dette. Men dessverre er det et stort etterslep på vedlikeholdet og det begynner å bli kritisk dårlig på mange fylkesveger. Vi må derfor kreve at det bevilges ekstrabevilgninger for å få standarden på fylkesvegene opp på et bedre nivå.

Vi ber om at Trøndelag Senterparti og Fylkesårsmøtet i Trøndelag Senterparti stiller seg bak forslag om å ta et krafttak for fylkesvegene og kreve økte vedlikehold -og opprustningsmidler.

2

3 En sikker og rettferdig transportnæring

4 Norsk transportnæring har i lengre tid hatt utfordringer med konkurranse fra
5 lavkostland. Dette har ført til at det for norske operatører har blitt utfordrende å
6 drive i næringen. Det går også utover sikkerheten på veiene med tanke på lav kunnskap om
7 norske kjøreforhold hos de utenlandske sjåførene, samt at bilene deres ofte ikke er
8 rigget for nordiske forhold.

9 Senterpartiet skal ha en førende og handlekraftig politikk
10 på dette området. Da må vi erkjenne at dette er en internasjonal og grensekryssende
11 industri hvor Norge må forhandle om en rettferdig avtale eller løsning med resten av
12 Europa. Målet må være at man skal ha like konkurransevilkår mellom transportører uansett
13 nasjon. Likt krav til kompetanse, utstyr, skatter og avgifter slik at Norsk transportnæring
14 konkurrerer på likt nivå med resten av Europa.

15 Det vil da bli mindre profitabelt å operer i Norge for utenlandske selskaper. Da vil det i
16 høyere grad bli brukt norske sjåførere til kjøring her til lands. Dette vil
17 trolig også øke sikkerheten på norske veier med tanke på kunnskapen norske sjåførere sitter
18 med.

19 Løsningen ligger i å se på EU-direktivet om yrkeskompetansebeviset (YSK). Et bevis som alle
20 yrkessjåførere i Europa må ha i tillegg sertifikatet sitt, i dag er dette beviset internasjonalt.
21 Ved å spille inn for EU at dette beviset skal bli nasjonalt og gjelde bare for det landet
22 det er tatt i, sikrer vi at yrkessjåførene i hele Europa har kursing og kompetanse
23 for de landene de opererer i. Slik blir det litt mer komplisert å bruke utenlandske sjåførere i
24 Norge.

25 Det må bevilges mer til kontrollerende myndigheter for å kontrollere konkurransen og
26 trafiksikkerheten i næringen. Samt jobbe for bedre dialog mellom myndigheter og
27 næringen for å komme til gode løsninger.

28 **Senterpartiet vil at YSK beviset skal bli nasjonalt for å sikre at yrkessjåførene har**
29 **tilstrekkelig kompetanse på norske kjøreforhold.**

30

31

12. Et mer rettferdig og økonomisk system for barn – Meråker Sp

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27

Over 100 000 barn i Norge vokser opp i familier med lav inntekt (Bufdir). Dette er ikke noe barn har valgt selv, men fører til utenforskap i samfunnet. Som et velferdssamfunn må vi møte disse barna og legge til rette for at de skal få en så god og trygg oppvekst som mulig. Sosialhjelpen er i dag et kommunalt ansvar og fordeles ut til familier etter veiledende satser. I beregningen av sosialhjelp er det derfor ulik praksis i norske kommuner om man regner den statlige ytelsen barnetrygd som inntekt i beregningen av sosialhjelp. Barnetrygden er i dag en ytelse som gis til foreldre uavhengig av inntekt, dette fører til større forskjeller siden sosialmottakere i enkelt kommuner får mindre sosialhjelp fordi barnetrygden regnes som inntekt samtidig som at lønnsinntakere med høy lønn fortsatt beholder barnetrygden. Mange kommuner velger derfor i dag å holde barnetrygden utenfor beregningen og kompenserer de ekstra utgiftene ved kommunebudsjettene. Ved en statlig lovendring med en kompensering av merutgiftene vil vi sikre at det ytes lik praksis uavhengig av kommune og at sosialmottakere mottar full barnetrygd. For å kompensere for ekstrautgiftene bør man vurdere behovsprøvd barnetrygd. Regjeringen fjernet også støtte til tannregulering for pasienter i gruppe C i statsbudsjettet for 2020. Dette skaper et forskjellssamfunn hvor kun foreldre som har råd kan gi barna sine tannregulering, mens foreldre i lavinntektsfamilier ikke har mulighet til å gi barna sine tannregulering.

Senterpartiet ønsker en lovendring hvor barnetrygden skal holdes utenfor i beregningen av sosialhjelp, og merutgiftene skal kompenseres med økt rammetilskudd til kommunene.

Senterpartiet ønsker å gjeninnføre støtten til tannregulering for pasienter i gruppe C.

13. Likestilling til besvær med barnet som taper – Meråker Sp

Fra og med 01.07.18 ble det innført endring i fordelingen av permisjonstiden mellom mor og far. Fedrekvoten ble økt fra 10 til 15 uker. Hvis far av eller medmor ikke ønsker eller kan ta ut disse 15 ukene, vil de forsvinne med mindre det noen spesielle grunner for at mor kan ta over ukene. Det nye fordelingen låser 15 uker til mor og 15 uker til far, samt en fellespott til fordeling på 16 uker. Viktigste argumentet for denne fordelingen er likestilling. Og ja, mor og far er like viktige for barnas oppvekst, men man kan ikke likestille det faktum at det kvinnen som føder barn og at det kun er mødre som kan amme. De nye reglene fører til at flere kvinner velger å ta ut ulønnet permisjon som fører til lavere livslønn, tap av pensjonspoeng og sykeordning. Det vil også føre til trangere økonomiske rammer for familien. I familier som ikke har mulighet til å leve på kun en inntekt, må i verste fall mor tvinges ut i arbeid før verken hun eller barn er klar for det. Familier med råd og ressurser har mulighet til å velge det beste for barna sine, mens andre ikke har samme mulighet. Det øker forskjellene i Norge. Det er store protester mot den nye fordelingen både blant mødre, jordmor foreningene, helsesykepleierne, sykepleierforbundet og nasjonalt kompetansesenter for amming. I et innlegg i Aftenposten den 22.januar 2020 går representanter fra jordmor foreningene, helsesykepleierne og nasjonalt kompetansesenter for amming sammen og sier blant annet: «*Mødre bør ha mulighet for lengre permisjon og at det vil bidra til bedre mor-barn helse og redusere klimaavtrykket*». Det store engasjementet blant mødre og fedre vises blant annet ved at gruppen «Permisjonen burde Fordele» på Facebook har på nåværende tidspunkt nesten 32 000 medlemmer. Ragna Espenes (psykolog), Live Grøtting (økonom), Julia Jin Nordeide (psykolog) og Nina Mikkelsen (IT-arkitekt og grunnelegger av FB-gruppen) har lagt ned en imponerende innsats for å legge fram dokumentasjon fra fagfeltet som omhandler temaet og de har samlet inn mange utfordringer som familier opplever i hverdagen sin etter at den nye permisjonstiden ble innført. Argumentasjonen viser at dagens ordning er for rigid for et stort antall familier. Løsningene fra politisk hold er 80% uttak, ulønnet permisjon og ferie. Det sier seg at svært mange ikke kan benytte seg av disse som reelle løsninger og at dette ikke fremmer likestilling. Ser man på de store linjene, er konklusjonen at arbeidslinjene velges fremfor omsorgsspørsmålet. Og i spørsmålet om likestilling må det tas på arenaer hvor kvinner og menn faktisk er like i utgangspunktet og ikke inn i families sfære hvor likestilling er mer komplekst som så.

SENTERPARTIET VIL:

- Reversere til opprinnelige kvoter på 10 uker per forelder med større fellesdel for å gi småbarnsfamiliene tilbake økt fleksibilitet.
- Gjøre det mulig for mor å ta ut 8 mnd. sammenhengende permisjon, slik at man kan følge myndighetenes anbefaling innen amming.
- Innføre regelverk for å følge EØS reglene, med rett til 12 uker barselpermisjon etter fødsel før vanlig permisjon trer i kraft.
- Åpne for skjønn ved NAV, som tillater overføring av kvoter i større grad slik at unntakene ikke blir skadelidende.

14. Kultur og mat som drivere for utvikling i by og land – Verdal Sp

Verdal senterparti ser med bekymring på sentraliseringen i Norge, og kampen mellom by og land som oppstår i kjølvannet av dette. Strukturdiskusjoner og endringer innenfor politi, universiteter, sykehus, kulturinstitusjoner og samferdselsatsinger skaper en maktkamp mellom by og land og mellom kommuner. Dette er destruktivt og skadelig for samhandlingen og den gjensidige forståelsen for at man lykkes best sammen og er avhengig av hverandre.

Det er viktig i denne debatten og drakampen å finne gode samarbeidsprosjekter hvor by og land spiller på lag for å skape et godt resultat og forståelse for linken mellom det rurale og urbane.

I 2030 er det klart for nasjonaljubileum. 1030 er et av de mest symbolsterke årstallene i norsk historie. Olav Haraldssons fall i slaget på Stiklestad og helgenkåringen i Nidaros året etter, fikk store konsekvenser og betydning for det norske riket. Trøndelag må jobbe for å befeste denne statusen i forbindelse med det kommende nasjonaljubileet, og spesielt med et fokus på aksene Stiklestad - Nidaros.

Trøndelag er også en sterk matregion. Denne styrken kan utnyttes til å utvikle en felles stolthet i Trøndelag og en forståelse av både by og bygd sin rolle for å utvikle matregionen videre. Det er sterke mattradisjoner og produksjonsmiljøer ute i kommunen, både innenfor blå og grønn sektor. Koblet til markedet i byene gir dette gode muligheter for utvikling. Samspill mellom by og land, forståelse og respekt for viktige produksjonsarealer, videreutvikling av nye markeder og utvikling av kunnskap vil være viktige samarbeidsoppgaver fremover.

Vi vil ha:

- En sterk satsing på aksene Stiklestad – Nidaros fram til Nasjonaljubileet 2030
- Tydeliggjøre og utvikle linken mellom mattradisjoner og matproduksjon ute i distriktene og markedet i byene.

15. Trygg skolevei gir god folkehelse – Åfjord, Ørland, Osen og Indre Fosen Sp

1
2
3 Trygg skolevei er blitt en meget viktig faktor på mange samfunnsområder, i tillegg til den trygghet det
4 skaper for skolebarna og deres foreldre. Nå stilles det gjerne som krav for ny boligbygging innenfor 4
5 km grensa rundt en skole. Dermed kan manglende trygg skolevei hindre tilflytting, og føre til
6 nedleggelse av skoler.
7 Gang og sykkelbaner er også blitt en viktig faktor for bolyst, ettersom turgåing langs veier som har
8 ofte har stor biltrafikk ikke føles attraktivt.
9 Fra 1. januar 2020 overtok Trøndelag fylkeskommune ansvaret for planlegging, bygging, samt drift og
10 vedlikehold av fylkesveiene. Dette har tidligere Statens vegvesen utført på vegne
11 av fylkeskommunen.
12 Vi ønsker at «Trøndelag vegvesen», etter delingen av det lokale Statens vegvesen, skal bli en aktiv og
13 innovativ aktør for planlegging og utbygging av tilpassede gang- og sykkelbaner. Der det gode
14 arbeidet med å prøve ut andre og enklere løsninger enn de som følger Statens vegvesens håndbok
15 N100 «Veg og gateutforming» videreutvikles. Og at det etableres godt samarbeid med de
16 lokale Trafikkfaglige råd i alle kommuner. Bl.a. for å gi tilbakemelding på allerede utbygde prosjekter
17 basert på avvik fra håndbøkene.
18

16. Akademisk frihet – Steinkjer og Egge Sp

I likhet med resten av samfunnet bygges også høyere utdanning nedenfra.

Tilgang til høyere utdanning og tilgang til kandidater med høyere utdanning er viktig for samfunnet.

De senere årene har man gjennom reformer redusert antall studiesteder og sentralisert høyere utdanning og gjennom dette gjort det vanskeligere for mindre institusjoner. Statistikk viser at et stort antall studenter blir i det området de tar høyere utdanning. Når man sentraliserer høyere utdanning svekker man dermed samfunnets egenstyrke.

Innenfor academia har begrepet akademisk frihet stått sterkt og vært et kjennetegn ved virksomheten. Akademisk frihet betyr at ansatte og studenter ved akademiske institusjoner har rett til å undervise, studere og forfølge kunnskap og forskning uten urimelig eller restriksjoner fra lov, institusjonelle reguleringer eller press fra offentligheten.

I reform- og strukturprosessene som både pågår og er avsluttet har dette begrepet blitt misbrukt av universitetsstyrer og ledere til å fremme kortvarige egeninteresser, som dessverre har konsekvenser for lokalsamfunn. Det svekker også den akademiske friheten til studenter og ansatte, blant annet gjennom at sammenslåingen av flere høyskoler og universiteter gjør utdanningstilbud og forskningssatsninger bestemmes sentralt, uten å ta lokale hensyn, ofte for å styrke hovedcampus på bekostning av mindre studiesteder.

En akademisk- og institusjonell «frihet» som hovedsakelig tar utgangspunkt i styrets rett til å legge ned studiesteder er et feilsteg.

Senterpartiet i Trøndelag vil derfor at:

- endringer i hvor man geografisk tilbyr høyere utdanning skal behandles av Stortinget da dette har med samfunnsstrukturen å gjøre.

- Studiesteder ved flercampusuniversitet skal ha eget selvstyre og rett til å utvikle sine forskningssatsinger og utdanningstilbud ut fra lokale behov.

17. Akuttmedisinsk beredskap - Snåsa Sp

I Akuttforskriften er det stort rom for tolkning av ansvarsforhold ved akuttmedisinsk hjelp. Økonomiske utfordringer i helseforetakene vil føre til tolkning i disfavør distriktskommuner og nedskalering av ambulansetilbud. Responstid blir også i stadig økende grad tøyd, og hvor det lokale brannvesen i stadig større grad må håndtere helserelaterte oppgaver som de ikke har kompetanse på.

- SP vil tydeliggjøre ansvarsforhold mellom kommuner og helseforetak ved endring i Akuttforskriften
- SP vil jobbe videre med lovfesting av responstid for ambulansetjenesten. I denne sammenhengen må det også gis økonomisk handlingsrom til prehospitaltjenester.

18. Politi – Snåsa Sp

Politireformen har ført til betydelig nedskalering av politistillinger i distriktene, og arbeidet med forebygging av kriminalitet og rus er sterkt svekket. SP vil kreve minimum en heltids politistilling i enhver kommune.

19. Vindkraft

Utbygging av vindkraft kan utløse store konflikter og true eksisterende næringer. Spesielt reindrift som er svært sårbar ovenfor store naturinngrep. SP vil arbeide for å gi norske kommuner vetorett der eksisterende næringer trues ved utbygging av vindkraft.

20. Det skal lønne seg å gjøre kloke klimavalg.

Skal Norge og verden nå målene som er satt i Parisavtalen må vi begynne å ta grep. Det må i langt større stimuleres til at næringslivet og innbyggerne i Norge skal gjøre tiltak som tar ned våre samlede klimautslipp. Skal dette skje må det prioriteres med konkrete tiltak. Det er viktig at de valgene som tas er basert på kunnskap og ikke følelser.

- SP vil jobbe for økt satsning på resirkulering og gjenbruk av avfall og minimalisere transport av dette.
- SP vil stimulere ytterligere til at næringslivet og privatpersoner skal ta ned bruken av energi og produsere mere fornybar energi.
- SP vil forsterke krav om tilplantning etter hogst. Øke tilskuddsrammen til formålet og øke kontrollen med gjennomføring.
- SP vil legge til rette for bedre klimavalg i kommunene ved å innføre et klimafond kommunene kan søke midler fra til klimatiltak. Det må lønne seg for kommunene å gjøre kloke klimavalg.
- SP vil legge til rette for bedre tilbud til pendling via bane. Bil blir benyttet i mangel på kollektivtransport.

21. Rovdyrforvaltning

1 Senterpartiet mener at dagens rovviltforvaltning baseres i for stor grad på verneinteresser og at
2 rovdyrforliket tolkes i disfavør beitenæringer og lokale interesser. Det er også betydelig
3 differanse mellom forvaltning og beitenæring når det gjelder vurdering av bestandsstørrelser. Lokal
4 kompetanse og næringer i rovdyrutsatte områder blir i for liten grad hørt. Det er også utfordringer
5 med at det ikke gis tillatelse til uttak av rovdyr som herjer i beiteprioriterte områder.

- 7 • SP vil ha en sterkere kvalitetssikring av bestandsvurderinger av rovdyr. Flere parameter en
8 DNA må legges til grunn for vurdering av bestandsstørrelser, eksempelvis dokumenterte
9 observasjoner.
- 10 • SP vil ha økt lokal innflytelse på rovdyrforvaltning. Beitebrukere og kommuner må i langt
11 større grad involveres i fremtidig forvaltning.
- 12 • SP vil gjøre det enklere å ta ut rovdyr som gjør skade i beiteprioriterte områder.

14 22. Bygdeveksttaler

15
16 Et stort antall norske kommuner opplever marginalt handlingsrom og frie midler til utvikling. Gode
17 ideer og utviklingstiltak stranded i mangel på midler. Bygdeveksttaler vil være et viktig verktøy for å
18 øke attraktivitet og bosetting i fraflyttingstruede kommuner. Planer for
19 bygdeveksttaler videreføres og blir en kampsak frem mot Stortingsvalg 2021, og et krav ved
20 eventuelle regjeringsforhandlinger.

Landbrukstaksten på matjord er for lav

Engangserstatningen som ytes når det offentlige overtar dyrka mark til utbyggingsformål står ikke i rimelig forhold til det tapet av produksjonsjord som bonden lider og det tapet av matproduksjonsevne som landet lider.

Den lave utløsningsprisen på dyrka mark bidrar til at offentlige utbyggere ikke blir belønnet for å unngå nedbygging av matjord. Tvert om er det økonomisk fordelaktig for utbyggere å bygge på flat dyrkajord framfor kupert berggrunn.

For eksempel ønsker regjeringa 4-felts motorvei med 110km/t gjennom landet og har delegert byggingen til Statens vegvesen og Nye Veier AS. Nye Veier AS sitt mandat er kort sagt å bygge mest mulig vei for minst mulig penger fortest mulig. Mandatet bidrar til at Nye Veier AS motiveres til å velge nedbygging av matjord framfor dyrere løsninger som eksempelvis fjellskjæringer eller tunneller. Landbruket blir sittende igjen med dårlig arronderte jordarealer og mange bønder mister store deler av livsgrunnlaget sitt mot en erstatning som ikke kompenserer for tapt levebrød.

Det er betydelige kapitalverdier i høyproduktive jordbruksarealer som på denne måten blir tatt fra landbruket og gitt til vegformål. Senterpartiet vil ikke akseptere en slik behandling lenger. Det kan ikke være slik at bøndene, landbruket og matproduksjonen må subsidiere vegprosjekter for at vegprosjektene skal bli samfunnsøkonomisk lønnsomme.

24. Jernbanetunnel Ranheim – Hommelvik i NTP – Malvik Sp

Jernbanetunell Ranheim - Hommelvik må gis prioritet i ny NTP

Senterparti går inn for at dobbeltsportrassen i tunell mellom Ranheim og Hommelvik må inn i NTP som et prioritert prosjekt nå. Dette er det klart beste og mest framtidsrettede alternativet både for tog-reisende og godstransport i Trøndelag. En realisering av dobbeltspor i langtunell vil ha stor betydning for muligheten til å realisere et høyfrekvent flytogtilbud. I tillegg er det også et viktig tiltak for å få tilstrekkelig kapasiteten til å håndtere økt internasjonal trafikk fra Sverige og større godsmengder nord/sør og øst/vest.

Investeringer i et effektivt jernbanetilbud nord for Trondheim vil være avgjørende for å knytte sammen Trondheim og omegn med de befolkningstette områdene nord i Trøndelag. Beregninger gjort av jernbaneverket viser at når en langtunell erstatter dagens kronglete strand-trase gjennom Malvik vil alle reisende til destinasjoner nord for Trondheim spare ca. 10 minutter i reisetid. Dette er en vesentlig større tidsgevinst enn for eksempel motorvegutbyggingen på samme strekning som sparer ca. 3 minutter for persontrafikk.

Tog i langtunell på denne strekningen vil dessuten skåne dyrkamark og boområder fra et unødvendig landskapsinngrep og støyproblem. I tillegg frigjøres viktige arealer langs fjorden i Malvik som vil gjøre kommunen ytterligere attraktiv som bokommune med en framtidsrettet og miljøvennlig kommunikasjonsmessig infrastruktur.

Tunell-løsning for Trønderbanen gir så mange positive utviklingsimpulser for hele regionen at utbyggingen må prioriteres i ny Nasjonal Transportplan slik at utbyggingen kan starte så snart som mulig. Jernbaneløsningen i langtunell vil bety et stort løft både for kollektivtilbudet i hele fylket og konkurranseevnen til regionens næringsliv.

25. Sp tar ansvar for klima og miljø – Malvik Sp

1
2
3 Senterpartiets verdigrunnlag slår fast at Norge skal ta sin del av ansvaret for å løse miljø- og
4 klimaproblemene og at de fornybare naturressursene skal gjøres til fundamentet for
5 økonomien. På Senterpartiets nettsider om energi og miljø står det blant annet at Sp vil
6 jobbe for at Norge skal følge opp de internasjonale klimaforpliktelsene. Da trenger vi en
7 klimapolitikk med praktiske tiltak som fungerer, og som er rettferdig både sosialt og
8 geografisk. Videre at bosetting i hele landet er en forutsetning for å ta i bruk
9 naturressursene og lykkes med grønn omstilling. Vi skal ikke forbruke mer, men forvalte
10 bedre.

11 Det er godt kjent at Sp er for jordvern og fornuftig forvaltning av skog. Men
12 mange misoppfatter også Senterpartiet som ensidige rovdyrhatere og fremstiller partiet som
13 klimaverstinger. Hvis Senterpartiet skal lykkes godt i neste valg, er vi avhengige av at
14 også engasjerte ungdommer, som er opptatt av klima og miljø, stemmer Senterpartiet. Vi
15 må få fram at Senterpartiet har lange tradisjoner for god forvaltning av naturressurser og at
16 bruk fremfor vern faktisk er bra for klimaregnskapet.

17 Ungdommene våre er godt kjent med at klimaendringer allerede er godt synlige i jordens
18 økosystemer, og at stadig flere land lovfester kutt i utslipp av klimagasser. De vet
19 at naturområdene i Arktis er ekstra utsatt, og at de ødeleggende brannene i Amazonas,
20 Kongo og Australia er påminnelser om hva slags effekter vi kan vente oss av klimaendringer.
21 Vi trenger å tydeliggjøre egen politikk og få fram bedre at Senterpartiet tar natur, klima og
22 miljø på alvor gjennom å fremme konkrete og effektive tiltak. Senterpartiets lange
23 tradisjoner for god forvaltning av naturressurser må gå hånd i hånd med bevaring
24 av naturmangfold og kulturlandskap. Dette bør gi grunnlag for en offensiv miljø- og
25 klimapolitikk som tar ansvar både for miljøet og fremtidige generasjoners livsgrunnlag.
26
27

1 26. Bevar det seriøse arbeidslivet – Øyvind Bentås Trondheim Sp

2
3 Bevar det seriøse arbeidslivet-Utfordrehandlingsrommet i EØS-avtalen!

4
5 EØS-avtalen har store konsekvenser for det norske selvstyre og vårt demokrati. EØS-
6 avtalen legger press på de norske løsningene som sikrer et trygt og likestilt
7 samfunn, som gjennom felles løsninger har gjort Norge til et av verdens beste land å
8 både bo, jobbe og investere i. Trepartssamarbeidet er bærebjelken i den norske modellen,
9 og tariffavtaler har gjennom gjensidig tillit sikret både arbeidstakere og arbeidsgiver
10 stabilitet. Seriøse og ordnede forhold i norsk nærings- og arbeidsliv har gitt fordeler i møte
11 med useriøse aktører. Med frislippet av arbeidskraft fra EØS, ser vi at flere og flere bedrifter
12 benytter seg av utenlandsk arbeidskraft som ikke får lønns og arbeidsvilkår vi ville krevd for
13 oss selv. Useriøse aktører vinner kontrakter for leveranser tildelt offentligesom følge av at
14 man ikke stiller klare nok krav i anbudet til ordnede forhold. Samtidig ser vi at rekrutteringen
15 til yrkesfagene svekkes, og at fagbrevet får lavere status. I Trøndelag ble det nettopp lyst ut
16 driftskontrakter der krav om tariffavtale ble fraveket med begrunnelse i at det *kunne* være
17 i strid med EØS-avtalen. Den tryggeste garantisten for et seriøst arbeidsliv er tariffavtalen,
18 og ved å godta at vi fraviker devirkemidlene man har fordi det kan være i strid med EØS-
19 avtalen er å spille falitt som parti Telemark har i flere år stilt krav om tariffavtale i sine
20 kontrakter, og har ikke møtt motstand fra ESA, ei heller troverdige trusler om søksmål. Det
21 viser at det er et handlingsrom, men vi må være villig til å finne det. Motstand mot
22 EØS kjennetegner Senterpartiet. Viskallegge handling bak ordene, og faktisk tørre å fatte
23 vedtak som utfordrer EØS

24
25

27. Ta hele Trøndelag i bruk – Selbu Sp

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21

Differensiert arbeidsgiveravgift er det mest omfattende distriktpolitiske virkemiddel i Norge.

Avgiftssatsene vi har i dag ble innført fra 1. juli i 2014 og gjelder fram til 31.12.2020.

Ny avtale skal på plass for 2021, og det er da mulig å justere hvilke kommuner som kommer i de ulike avgiftssoner.

Differensiert arbeidsgiveravgift virker ved å favorisere bruk av arbeidskraft framfor innsatsfaktorer som for eksempel maskiner og transporttjenester. Det favoriserer også bruk av arbeidskraft i distriktene framfor sentrale strøk.

Kriterier som blir bruk for å bestemme hvilke kommuner som kommer i de enkelte avgiftssoner bygger på distriktsindeksen. Inne i denne indeksen så er et av kriteriene reise avstand til Oslo. Dersom en kommune ligger nær flyplass, så slår det negativt ut på indeksen.

Senterpartiet må jobbe hardt for å få mer vekt på befolkningsutvikling, sysselsetting og bedriftsetableringer inn i distriktsindeksen.

Befolkningsutvikling og bedriftsetableringer har gått feil vei i flere kommuner i Trøndelags innland. Derfor bør senterpartiet jobbe for å bedre vilkåra for bedrifter som ønsker å satse ute i distriktene. Senterpartiet ønsker å ta hele Trøndelag i bruk.

28. Styrk regionens flytilbud – Røros Sp

Styrk regionens flytilbud

FOT-rutene (anbudsrutene) med fly har hatt en positiv passasjerutvikling de senere årene. For bolyst, nærings- og reiseliv i regionene lufthavnene Namsos, Rørvik og Røros betjener, er det viktig med et effektivt flytilbud. For Rørosregionens del bør en sikre samhandling med Innlandet fylke.

Fylkeskommunen som fremtidig innkjøper av disse tjenestene må sikre likeverdige og gode tilbud ved Avinor-lufthavnene Namsos, Rørvik og Røros:

- Minst tre anløp på ukedager.
- Gjennomgående innsjekk av passasjerer og bagasje for å sikre effektive reiser
- Innfasing av fly med elektriske og hybride drivlinjer når disse blir et alternativ

Styrk Rørosregionens flytilbud

FOT-ruten (anbudsruten) med fly Røros – Oslo har hatt en positiv passasjerutvikling de senere årene. For bolyst, nærings- og reiseliv i regionen Røros lufthavn betjener, er det viktig med et effektivt flytilbud. For Rørosregionens del bør en sikre samhandling med Innlandet fylke.

Fylkeskommunen som fremtidig innkjøper av disse tjenestene må sikre likeverdige og gode tilbud ved Avinor-lufthavnene i fylket:

- Minst tre anløp på ukedager.
- Gjennomgående innsjekk av passasjerer og bagasje for å sikre effektive reiser
- Innfasing av fly med elektriske og hybride drivlinjer når disse blir et alternativ

Resolusjonsforslag

Trøndelag Fylkeskommune er en viktig bidragsyter i luftromsprosjektet Green Flyway, som bl.a. arbeider for å etablere et testluftrom for elfly og droner mellom Røros i Norge og Østersund i Sverige.

Fylkeskommunen bør ha som mål å hente ut miljø- og næringsmessige effekter av prosjektet. Røros lufthavn bør være fylkets foretrukne testarena for bærekraftige og autonome løsninger innen flyplassdrift, tilbringertjeneste, flykontroll osv.

1 29. Mineralnæringa i Norge - fra Gudbrand Rognes Røros Sp

2

3

Resolusjonsforslag fra Gudbrand Rognes, Senterpartiet

4

5

Utvikling av mineralressurser

7

Sammenlignet med nabolandene Sverige og Finland er Norge et «u-land» på mineralfeltet. La oss lære av våre erfaringer fra petroleumsnæringen, og samtidig sikre mineralutvinning og skape varige verdier for samfunnet.

9

10 Utvikling av mineralressursene våre er en stor mulighet for verdiskapning, kompetansebygging og

11

sysselsetting i Norge. Det er i tillegg en forutsetning for det grønne skiftet.

12

13

Senterpartiet ønsker et statlig hel- eller deleid lete- og utvinningselskap på mineralsiden, som skal satse på utvikling av mineralressursene til beste for fellesskapet etter modell av

14

15

petroleumsnæringen.

16

2

3 **Tvangsinnsføring av fritt skolevalg**

4

5 Regjeringen har sendt ut høring angående tvangsinnføring av karakterbasert opptak
6 (fritt skolevalg) i alle landets fylker.

7

8 I Trøndelag har nærskoleprinsippet vært gjeldende. Nærskoleprinsippet gir elever rett
9 til skoleplass til nærmeste videregående skole. Dette har vært en suksess. Elevene har
10 tilgang på en god skole med bredt linjetilbud i nærheten av der de bor og
11 nærskoleprinsippet har bidratt til å sikre næringslivet tilgang på faglært arbeidskraft
12 lokalt. Nærskoleprinsippet fungerer godt og det er ingen grunn til
13 å tvangsinnføre karakterbasert opptak. *Never change a winning team!*

14

15 Tvangsinnsføring av karakterbasert opptak (fritt skolevalg) får stryk av NHO, ni fylker,
16 LO, KS, og så å si hele utdanningssektoren. NHO peker på at det vil ha en
17 negativ konsekvens for noen elevgrupper. Videre er de kritiske til at fylkene skal miste
18 råderetten over inntakssystemet i videregående skoler.

19

20 Andre kritiske punkter som trekkes frem er svekket lokaldemokrati, fare for
21 skolenedleggelse i distriktene, økt karakterpress og en fremvekst av A og B skoler.
22 Samtidig kan det bli lang reise for enkelte elever for at de skal få den utdanningen de har
23 krav på.

24

25 I Oslo har de hatt karakterbasert opptak og her ser vi de største forskjellene i
26 videregående skole. Det har utviklet seg A og B skoler. De vil nå jobbe frem en modell
27 som sikrer en utjamning av forskjellene mellom skolene. Det vil si at det karakterbaserte
28 opptaket i Oslo har ei slagside. Dette må også Høyre ta innover seg og la råderetten over
29 inntaksmodellen ligge til fylkene. Fylkene blir fratatt muligheten til å velge modell
30 som fungerer lokalt om de kjører gjennom denne nye loven.

31

32

31. 6-åringer i skolen

Virkninger av 6-åringer i skolen

I 1997 hadde vi en reform i norsk skole som fikk seksåringene inn i skolen og grunnskolen ble tiårig. Intensjonen var at 1. klasse skulle få en mykere overgang ved å hente det beste fra skolen og det beste fra barnehagen. Leseopplæring skulle ikke starte før i andre klasse og vi fikk barnehagelærere inn på småskoletrinnet som et ledd i å hente det beste fra barnehagen.

I 2006 fikk vi en ny reform «kunnskapsløftet» i regi av Kristin Clemet. Som navnet tilsier ble «kunnskapen» sterkere vektlagt enn de prinsippene som gjaldt for reformen i 1997. Leseopplæring skulle starte i første klasse og det ble sterkere føringer for ulike måloppnåelser.

I dag 20 år etter innføring av tiårig grunnskole, viser ikke resultater fra internasjonale undersøkelser, blant annet PISA, noen forbedring i norske elevers lese- og realfagskompetanse.

En uheldig effekt av endringen i 2006 er at vi har flere tapere i skolen. I dag har nesten en fjerdedel av barna spesialpedagogisk oppfølging. Dette er et sterkt signal om at det er et system som har feilet. Det er blitt vektlagt avbøtende tiltak som større voksnetthet og tettere oppfølging av de som sliter tidlig. Økt voksnetthet var nødvendig, men tettere oppfølging, ved for eksempel intensiv leseopplæring løser ikke de vanskene vi nå står ovenfor.

Vi må komme til kjernen av problemet og raskest mulig få luket ut tiltak som ikke fungerer. PISA-undersøkelsen viser at vi ikke får høyere score med skole til seksåringer. En god start er å gi seksåringene en myk skolestart. Det første skoleåret bør brukes til å forberede barna til skolestart. Relasjonskompetanse hos elev og lærer gir støtte i læringsarbeidet og bidrar til et trygt læringsmiljø. Vi må verdsette leken, opparbeide sosiale relasjoner og dempe presset på barna som ikke er modne for det utdanningsløpet som er lagt i dag.

32. Skattlegging av vannkraft i Norge – Heim Sp

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26

Trøndelag SP er bekymret for den utviklingen som Sanderud-utvalget legger opp til, fratrar kraftkommunene inntekter som ble innført først på 1900 tallet. Denne skatten ligner på dagens miljøskatt og kan benevnes som den eldste miljøskatten i Norge. En skatt som gjør at kommunene som har kraftanlegg, får igjen fra storsamfunnet for bunnlegging av store naturområder. Et prinsipp som har vært i over 100 år, nå foreslås fjernet.

Sanderud-utvalget foreslår at skatten tas inn og fordeles etter folketall. Dette betyr at sentrale strøk nyter godt av distriktenes bruk av sine naturområder. Bransjen selv er enig i at den skatten som kommer til kommunene bør bestå, men at staten gjør andre grep for å lette på den totale beskatningen av bransjen. Den foreslåtte endringen bidrar ikke til restaurering og forbedring av kraftanleggene, som utvalget hevder.

Over 1/3 av landets kommuner er vertskommuner av vannkraft og dekker over 70% av landets flateinnhold. Distriktskommuner med spredt bosetning trenger sine inntekter og inntektene må være forutsigbare. Dagens regjering har innført kompensasjon som sitt svar til kommuner som taper på endring av beskatningen som regjeringen gjennomfører.

Det er bare 10 av de 175 kommunene (før sammenslåing) som kan kalles rike kraftkommuner såkalte «høyinntektskommuner». Det er en myte at kraftkommuner er rikere enn andre kommuner, noe som statistikk fra SSB viser. Alle vertskommunene trenger nok inntektene fra sine vannkraftverk.

Trøndelag SP er bekymret for endringen og ønsker at vertskommunene mottar en varig andel av den verdiskapningen som skjer i distriktet.

1 33. Skattlegging av laksenæringa – Heim Sp

2

3 Trøndelag Senterparti er enig med Sjømat Norge, Norsk Industri og Nettverk for Fjord
4 og Kyst Kommuner (NFKK), som har et felles ønske om at havbruksnæringen skal bidra
5 til å oppfylle nasjonale målsettinger, om en bærekraftig vekst i matproduksjonen som
6 sikrer arbeidsplasser og ringvirkninger langs kysten. For å lykkes med dette må det
7 investeres betydelige beløp i årene fremover og derfor må kapitalen som skapes langs
8 kysten reinvesteres der.

9

10 Trøndelag SP støtter NFKK, Sjømat Norge og Norsk Industri i at det ikke må innføres
11 noen statlig grunnrentebeskatning for havbruksnæringen. Vi er enig om at kommunene
12 må sikres forutsigbare inntekter for å sette av areal til produksjon av laks og ørret. Det
13 mener vi kan gjøres ved at Havbruksfondet, der inntektene kommer fra salg av
14 konsesjoner, skal ligge fast, men at fondet gjøres om til et reelt fond. I tillegg bør fondet
15 fylles på ved at kommunene tilføres en moderat arealleie/avgift basert på produksjonen
16 på havbrukslokalitetene.

17

18 Målet er å sikre felleskapet en rimelig andel av verdiskapingen ved at vertskommunene
19 oppnår stabile og forutsigbare inntekter basert på de avgiftsnivåer som allerede er
20 diskutert i Stortinget. Trøndelag Senterparti vil bidra til at en kan finne gode omforente
21 løsninger som sikrer bosetting og næringsutvikling i kyst Norge.

22

23

34. Bemanningsforetak – Heim Sp

Bemanningsforetak

Heim Sp er bekymret for virkningen av nye regler for bemanningsforetak. De nye reglene vil få virkninger for alle bemanningsforetak. De aller fleste bemanningsforetak fungerer i dag meget bra og etter hensikten.

Når det gjelder avløserlag/landbrukstjenester som er definert som bemanningsforetak, vil det ved ny ordning medføre at en meget god og velfungerende ordning vil bli ødelagt.

Bønder som i dag og i lang tid, har leid og leier arbeidshjelp regelmessig

via avløserlaget vil ikke ha denne muligheten lenger med ny ordning. De må da ansette

avløseren/landbruksvikaren sjøl. I dag er det avløserlaget som har arbeidsgiveransvar, følger opp at den ansatte får korrekt lønn og at den ansattes rettigheter blir tatt vare på.

Oppdragsgiverne/bøndene vil gjerne kjøpe denne tjenesten av avløserlaget og føle seg trygg på at det er en ordning som fungerer.

Vi ber derfor om at det ikke iverksettes nye regler for bemanningsforetak som vil ødelegge en velfungerende ordning.

3 **Kommunalt døgntilbud psykisk helse og rus** 4

5 Vi ser i dag en voksende tendens i vårt samfunn til at flere ungdom og voksne har
6 sammensatte utfordringer i forhold til det sosiale, psykisk helse og
7 rus. Heim Senterparti ser i denne forbindelse at mange kommuner, også vår egen, ikke
8 har et tilstrekkelig tilbud til å kunne gi riktig hjelp til riktig tid. Vi opplever dette som
9 kritisk, og ser at det må nye tiltak til for å løse en voksende samfunnsutfordring. Vi ser
10 videre at det er i kommunene, der folk bor, at det først og fremst bør satses på å bygge
11 opp et tilpasset og robust tilbud.
12

13 Det finnes i dag tilbud til de som har ovennevnte utfordringer. Disse
14 tilbudene består ofte av en blanding mellom fastlege og lavterskeltilbud i kommunene,
15 og behandling hos blant annet distriktpspsykiatriske sentre eller andre private og
16 offentlige aktører som f.eks. St. Olavs Hospital eller Lade behandlingssenter her i
17 Trøndelag. Vi ser dog at de mest spesialiserte tilbudene ofte er sentraliserte, og at de
18 som bor i distriktene gjerne må reise langt for å få bistand. Videre har de fleste
19 spesialiserte tilbudene begrenset med tid for den enkelte, og vi ser at mange enda
20 trenger tett oppfølging og bistand når de kommer hjem etter opphold på
21 institusjoner. Det er da opp til kommunene å følge opp den enkelte. Det er nettopp her vi
22 opplever at det kreves et mer robust tilbud, og vi er da av den oppfatning at et
23 kommunalt døgntilbud er veien å gå.
24

25 De fleste kommuner har et tilbud på dagtid, men vi vet at det for mange er nettopp kveld
26 og natt, samt høytider og helligdager som er vanskeligst å håndtere alene. Dersom man
27 da i tillegg mangler et nettverk av venner og familie som har tilstrekkelig med ressurser
28 til å bistå, så ser vi at den enkelte kan havne i særlige sårbare situasjoner. Kommunene
29 må derfor settes i en posisjon der de har mulighet til å tilby mer spesialisert og tettere
30 oppfølging til sine innbyggere. Dette vil kreve både kompetansebygging og tilskudd av
31 midler til den enkelte kommune.
32

33 Trøndelag Senterparti mener at kommunene må få større handlingsrom til å sette folk i
34 stand til å bli de ressursene de har potensialet til å være. Vi har ingen å miste.
35
36

36. Frivilligsentraler i hele landet – Heim Sp

Trøndelag SP mener at ny omlegging av tilskuddsordning til frivillighetsentralene fra 2021 fører til at frivilligsentralenes eksistens og rolle som møteplass og deres organisering av frivillig arbeid blir radikalt svekket og ikke lenger har økonomisk grunnlag for drift.

Det er i dag 462 frivilligsentraler i drift i Norge, fordelt på 352 kommuner.

Frivilligsentralene har en mangfoldig og viktig rolle i sine lokalsamfunn. De legger til rette ulike tilbud, koordinering av frivillig arbeid, åpne, inkluderende og trygge møteplasser og er et viktig supplement til den offentlige virksomheten, som arbeid innenfor helse og velferd. Særlig viktig i små lokalsamfunn der det ellers er få møteplasser, for blant annet å forebygge ensomhet og depresjon.

Frivilligsentralen er også en arena der våre nye innbyggere kan tilegne seg informasjon og kunnskap om det norske samfunn, der de kan lære språk og tradisjoner i samspill i møte mellom mennesker. Frivilligsentralene organiserer over 50000 frivillige med aktiviteter for mennesker i alle aldre.

Regjeringen lovte i 2016 å trappe opp tilskuddet i en periode fram til 2021 hvor kommunene får hele ansvaret. Dette løftet er delvis innfridd. Tilskuddet i 2020 øker i tråd med lønns- og prisvekst, men representerer ingen mulighet for styrking og videre utvikling av sentralene.

I budsjettet for 2020 stadfester Regjeringen at tilskuddet fra 2021, skal innlemmes i kommunenes rammetilskudd etter innbyggertall. Dette vil føre til et kutt i frivilligsentralene i over halvparten av kommunene, og det er de minste som får svi.

I dag får en sentral kr. 414 000 med 100 % ansatt daglig leder. Totalt bevilget Stortinget i 2018 kr 187 334000 til dette.

Pr 1. januar 2019 er det 5 328 212 innbyggere i Norge. Deler en tilskuddet pr. innbygger, får vi følgende beløp: Kr 35,16

En kommune med 6000 innbyggere vil da etter Regjeringens beregning få totalt kr 210 960, som er ei halvering av dagens tilskudd. Dette vil slå dramatisk ut, særlig i de små kommunene som har to sentraler.

Når midlene gjennom rammetilskuddet i tillegg ikke lenger skal øremerkes til lokal frivilligsentral, vil de måtte konkurrere med andre viktige oppgaver i kommunen.

Trøndelag SP mener frivilligsentralene har kompetanse og vilje til å gjøre den jobben Norge trenger for å bygge det nye velferdssamfunnet.

Men frivilligsentralene trenger Regjeringens - og Stortingets vilje og støtte. En støtte som har bragt frivilligsentralene dit de er i dag, men som vil forsvinne ved omlegging fra 2021.

Frivilligsentralene er en suksess, bygd på tillit og samarbeid mellom Storting, Regjering, kommune og lokalsamfunn over hele landet.

37. Ferjetakster – Vikna Sp

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12

Ferjetakster må holdes på et nivå som gjør at bosetning og næringsliv i distrikts-Norge kan opprettholdes på en måte som styrker distriktene. Riks- og fylkesveier er en del av infrastrukturen og ferjestrekningene er også en del av disse. Det er ofte få kollektive tilbud man kan benytte som alternativ i distriktene. Takstene på ferjer må holdes på et nivå slik at det ikke føles urimelig for de som bor og arbeider i distriktene. Økte utgifter til drift kommer som følge av nye krav, og det må kompenseres på andre måter enn gjennom store takstøkninger.

38. Fisketurisme – ei næring som trenger forutsigbarhet – Vikna Sp

1
2
3 I hele Trøndelag finnes det over 100 registrerte fiskecampinger. Det vil si at gjester derfra kan ha med
4 seg 20 kg filet per person over grensa. Campingene fører fangstlogg hver dag og rapporterer inn til
5 fiskeridirektoratet gjennom hele sesongen, dette blir levert inn til ei nettside som ikke dekker det
6 korrekte behovet for oss som rapporterer noe som fører til at selve rapporteringsjobben snart et er
7 halvt årsverk. Hvor er dialogen med næringen? Alle som er registrert skal være enkelt å komme i
8 kontakt med, det er gitt tilbakemelding om bakstreberske rapporteringssider men ingen
9 responderer. En tettere kommunikasjon vil være effektivt både for næringen selv og
10 fiskeridirektoratet. En tilbakemelding kan være hvor mange campinger som er registrert,
11 oppdateringer av lovverket, opplysninger om kontaktpersoner i ditt område osv. En god dialog vil
12 også være preventivt for de useriøse aktørene. Synlighet, påminnelser om regelverk og aller viktigst:
13 en bedre grensekontroll vil ta fuserne- og ikke fiskerne. De som allerede håndholder reglementet vil
14 blir enda hardere rammet av enda strengere regelverk- smuglerne som allerede bryter reglene vil
15 fortsette. Nå er det på tide med nattskift på tollstasjoner i de områdene vi vet er mest utsatt for
16 smugling.

17 Fisketurisme har fått et dårlig rykte. Vi behøver å snu denne utviklingen, få frem de vilkårene som
18 trengs for at seriøse aktører kan fortsette den viktige sysselsettingen og verdiskapningen denne
19 næringen bidrar med ute i distriktene. I fjor ble det på landsbasis beslaglagt litt over 7 tonn, det
20 utgjør ca et hekto per person av de 6sifra antall fisketurister som var på norskekysten. På vår
21 fiskecamping i Andvika hadde vi 850 gjester i fjor, det innebærer mange sene og trivelige kvelder på
22 brygga med både opplæring i sløyemetoder og erfaringsveksling- men samtidig
23 ei ansvarsbevisstgjøring til de som gjester oss- gleden av naturen og ikke minst respekt for råstoffet
24 og ressursen de har tilgang på.

25 Registreringen er allerede på plass, nå trenger vi et gjennomført system fra fiskeridirektoratet som
26 kan ta jobben sammen med næringa for å stoppe de som velger å komme hit til Norge for å tjene
27 penger på videresalg av fisk i sitt hjemland. Næringen selv tar tak, bevisstgjør sine gjester, lærer bort
28 filetering, forklarer reglement. Hva med en signert kontrollseddel ved avreise fra camping? Hva
29 om vi kunne hatt en avtale med fiskemottakene- slik at overskuddsfisk kan gå til den lokale
30 fiskekjøperen? Ingen seddel fra camping. Ingen fisk over grensa. Senterpartiet har selv nettopp
31 reist forslag om økte bøtesatser for ulovlig utførsel av fisk- vi kommer ikke problemet til livs om ikke
32 inspeksjoner og grensetollen skaper konsekvenser for de som smugler.

33 Fisketurisme skaper lys i husan i distriktene, det skaper arbeidsplasser, årsverkene i selve næringen
34 gir ringvirkninger til lokalsamfunnet; forbruksmateriell som drivstoff, innkjøp av båter, skatter og
35 avgifter til kommunen. De tømmer ikke havet vårt med stang og snøre. De aller fleste kommer -år
36 etter år, som genuint interessert i havet, i kulturen vår- og betaler en svært god kilospris for fisken de
37 tar med hjem.

38
39

39. Et skolesystem som skaper frafall –

Barn og unges utenforskap er meget uheldig for samfunnet både samfunnsøkonomisk og sosialøkonomisk, og er ikke en ukjent problemstilling. Barn og unges utenforskap truer bærekraften i samfunnet, og vi mister mange barn og unges verdifulle ressurser. Kommunesektoren har et verktøy – en økonomisk modell som beregner potensiell gevinst ved å sikre at barn og unge er en del av fellesskapet – den økonomiske modellen viser at det lønner seg å forebygge utenforskap.

Årsakene til barn og unges utenforskap er flere og sammensatte. Formålet med denne resolusjonen er å synliggjøre at skolepolitikk og læreplanverk er tilpasset en viss type elever, nemlig de teoristerke, de rolige og de disiplinerte hvor de praktiske anlagte, kreative og innovative/nytenkende er de som faller fra. Det er ikke vanskelig å bevise at de teoristerke er vinnerne når $\frac{3}{4}$ av timetallet i grunnskolen er i teoretiske fag. Skolen har et verdisystem som formidler at teoretisk kunnskap er viktigere enn praktisk kunnskap, og all testing og nasjonale prøver er også basert på skriveferdighet og akademiske ferdigheter.

Det er på tide å stanse frafallet i skolen. Det er behov for å se om vi har en skole med systemer, pedagogisk grunnlagstenkning og læreplaner som favner alle barn og unges talenter og evner. Er kunnskapssynet i skolen tilpasset alle typer barn og unge. Hva er viktig kunnskap? Hvordan skal vi teste? Er nasjonale prøver tilpasset alle?

Forslag:

- Læringsplass til alle
- Støtte og oppfølging for lærlinger i forbindelse med det skriftlige arbeidet
- Øke mulighetene for praksisopplæring, praksisbrev og APO
- Tidlig innsats
- Økt timetall til praktiske fag
- Gi praktiske fag økt status
- Innføre at unguføre i arbeid får for eksempel 37,5 kroner pr time de arbeider
- Samarbeid mellom NAV og kommunenes rus- og psykiatritjeneste for å avdekke mørketall for unguføre uten arbeid og oppfølging for å komme i arbeid
- Bevisstgjøring og kursing av arbeidsgivere og personalledere om deres viktige rolle som muliggjørere for ungdom uten arbeid
- Kampanjer om et mer inkluderende arbeidsliv som bidrar til et mer fleksibelt, tolerant og aksepterende arbeidsliv for de med utfordringer.
- Stimulere og gi støtte til opprettelse av aktiviteter for ungdom som faller utenfor annet enn idrett og kultur.
- Kampanje til frivillige organisasjoner om å arbeide aktivt opp mot mennesker som faller utenfor og til å gjøre inkluderende arbeid.

1 40. Digital infrastruktur – Midtre Gauldal Sp

2

3 Digital infrastruktur bør være et nasjonalt ansvarsområde på lik linje med
4 strømforsyning. Mobildekning og bredbåndsdekning er viktig for alle
5 innbyggere i kommunene. Derfor må utbyggingstakten trappes opp slik at vi får
6 100 % dekning der folk bor.

7 Dette er viktig for velferdsteknologi, beredskap og næringsutvikling i distriktene
8 og en forutsetning for bosetting.

9

10

11

1 41. Sp i regjering vil hjelpe uføre og kronisk syke – Hitra Sp

2
3 **SENTERPARTIET I REGJERING VIL HJELPE UFØRE OG KRONISK SYKE**

4
5 **Hovedmålet til dagens regjering har vært å danne flertallsregjering og å gi skattelette.**
6 **Dette har regjeringa truffet godt med til en målgruppe, de med stor formue og høy**
7 **inntekt. Uføre, kronisk syke, enslige og minstepensjonistene har måttet ta størstedelen av**
8 **regningen for de rikestes skattelettelse i sittende regjeringens omfordelingspolitikk. Noen**
9 **av de som har bidratt til de rikestes skattelettelse er:**

- 10 - Barn som har behov for briller.
11 - Barn som har dokumentert behov for tannregulering.
12 - Arbeidsavklaringspenger til unge under 25 år.
13 - Personer med Cøliaki.
14 - Alvorlig skadde og funksjonshemmede. (kommunale overføringer)
15 - Personer med urinlekkasje.
16 - Personer med medfødt gensydom.
17 - Kronisk syke. (fjerning av diagnoselisten)

18 Et sterkt Senterparti i regjering vil bidra til å hjelpe de som nå betaler for de rikestes
19 skattelettelse, ved å rette opp i dagens regjeringens urettferdige classeskillepolitikk. En
20 politikk som har sørget for at mange flere nordmenn, barnefamilier, uføre og kronisk syke
21 sliter økonomisk i hverdagen. Dette vil Senterpartiet endre slik at flere oppnår økt livskvalitet
22 og mestringsfølelse i hverdagen på tross av sine utfordringer, ved at de skjevheter som har
23 oppstått utjevnes bedre.
24

4 **E6, klima og jordvern**
5

6 Bygging av offentlig infrastruktur som vei og jernbane er viktig for å opprettholde både
7 bosetting og næringsutvikling i hele Trøndelag. Men - veibyggning er også en utfordring da
8 det har negative konsekvenser for klima, økonomi og ikke minst natur og landskap. Stort
9 arealbehov er spesielt utfordrende knyttet til veibyggning, da det ofte fører til nedbygging av
10 matjord. Gjennom å bygge vei for en fartsgrense på 110 km/t øker de negative
11 konsekvensene, og det gir ikke samfunnsøkonomisk nytte som oppveier tapet på den andre
12 siden.
13

14 Senterpartiet i Trøndelag mener at maks fartsgrense på hovedveien gjennom fylket skal
15 bygges til en fartsgrense på 90 km/t. Denne veien skal bygges som 2,- eller 3-felts vei med
16 midtdeler, da dette gir 30 -60% rimeligere vei enn ved 110 km/t.
17

18 En slik vei vil gi reduserte miljøbelastninger, 20% reduserte utslipp og lavere støynivå. En vei
19 med økt hastighet vil ha vesentlige negative miljømessige konsekvenser.
20

21 Gjennom å bygge en 2,- eller 3- felts veg vil også behovet for areal reduseres. Mye av arealet
22 som skal disponeres til veibyggning er matjord, og for Senterpartiet er det viktig at matjord i
23 størst mulig grad blir ivaretatt for matproduksjon også i fremtiden.
24

25 Trøndelag Senterparti vil:

- 26 - Bygge ny hovedvei gjennom Trøndelag med fartsgrense 90 km/t av hensyn for
27 Jordvern, klima og miljø.
28

43. Reiseliv – en nøkkelnæring i Trøndelag

Reiseliv – en nøkkelnæring i Trøndelag

Trøndelag Senterparti er opptatt av å ikke hindre næringsvirksomhet som skaper arbeidsplasser, skatteinntekter og positive lokale ringvirkninger.

Reiselivsnæringen er i dag en av de viktigste næringene i fylket og gir jobb til over 13 000 arbeidstakere regionalt. Utvikles næringen på en bærekraftig måte, kan det skapes enda flere arbeidsplasser og større lokale ringvirkninger. Trøndelag SP vil derfor satse på i reiseliv. Trøndelag har alle forutsetninger for å bli en av Norges viktigste reiselivsregioner. Vi har mye vakker natur som danner grunnlag for spektakulære opplevelser, og en rekke landemerker og et vidt spenn av attraksjoner som pilgrims-leden, Michelin-restauranter, Moskussafari, Stokkøya, Stiklestad og ikke minst Verdensarvbyen Røros. Dette gir oss de beste forutsetninger for å lykkes.

Reiseliv er en stor næring som omfatter hoteller og camping, uteliv og restauranter, så vel som opplevelser og attraksjoner. Næringen er på denne måten med på å skape gode samfunn, også for lokalbefolkningen, en kommune og en region med en sterk reiselivsnæring skaper bolyst og bli-lyst også for de som bor der, ikke bare tilreisende. Derfor er reiseliv distriktpolitikk på sitt beste.

I overnatting- og serveringsbransjen er hver tredje ansatt under 24 år, mens 43 prosent har utenlandsk bakgrunn (kilde: SSB, 2018).

Det viser at næringen er den desidert største og viktigste ungdoms- og integreringsnæringen. Mange har sitt første møte med arbeidslivet her, og reiselivet gir kommunene god drahjelp i deres arbeid med å få flere i jobb.

Reiseliv er en arbeidsintensiv næring med mange arbeidsplasser. Her er det ikke krav om mastergrader og perfekte CV-er, men til gjestfrihet, service og varme smil. Næringen spiller derfor en avgjørende rolle det viktige arbeidet for inkludering i arbeidslivet. Dette er avgjørende for bærekraften i velferdsordningene og arbeidslinja.

Det er viktig at utviklingen av Trøndelag som reiselivsdestinasjon skjer slik at reisende og lokalbefolkningen lett kan komme seg rundt i fylket. Derfor blir både veibyggning og kollektiv reise en viktig del av denne satsingen.

Trøndelag SP vil:

- Ha en offensiv politikk for en bærekraftig utvikling av reiselivsnæringen i fylket
- Sørge for at fylkets mangfoldige attraksjoner gir vekselvirkning til hverandre, slik at besøkende kan bli værende lenger og få en variert opplevelse fra fjord til fjell.
- At rundreisen i fylket blir enkel og godt vedlikeholdt
- Jobbe aktivt for at reiselivsnæringen skal få vokse uten unødvendige hindringer
- Automatisk videreføre skjenkebevillinger til neste periode der det ikke har blitt oppdaget brudd på reglene
- Si nei til å øke moms på overnatting og transport (12%)

44. Kommuneøkonomien må forbedres – Oppdal Sp

Tjenester nært folk utføres lokalt – kommuneøkonomien må forbedres

De siste årene har vi sett en gradvis mindre handlingsrom i økonomi til norske kommuner. Dette går ut over muligheten til å oppfylle lovpålagte og primære oppgaver innenfor helse, oppvekst, utdanning og omsorg. Situasjonen skyldes en kombinasjon av minkende overføringer og stadige nye pålegg som kommunene skal håndtere. I tillegg ser vi at stortingsflertallet de siste årene har innført bemanningsnormer og minstestandarder som binner opp deler av kommunenes frie inntekter, og gir mindre handlingsrom til de lokale folkevalgte.

Utviklingen har ikke vært veldig tydelig til nå fordi mange kommuner har klart å holde hodet over vannet på grunn av økt skatteinngang, det er imidlertid en situasjon mange kommuner ser slutten på nå. Det er en stor bekymring for framtiden.

Sittende regjering er sakte men sikkert i ferd med å demontere velferdsstaten slik vi kjenner den, og har blitt glad i den. Vi må fortsatt bygge landet med desentralisert infrastruktur som gjør det mulig å ta hele Norge i bruk til bo og virke.

Det at vi opplever stadig mindre realoverføringer og økende statlige føringer er årsaken til at mange kommuner må skjære ned på tjenestetilbudet.

De mange økende investeringsbehov og krav med bakgrunn i klima- og miljøsituasjonen er også utfordrende å følge opp for mange kommuner i dagens økonomiske situasjon. En ordning hvor staten i større grad kompenserer for slike utgifter bør innføres. Det er viktig for at vi raskt skal få økt fokus og trykk på gjennomføring av nødvendige klimatiltak.

Senterpartiet mener at en fordelingspolitikk som gir skattelettelse til de aller rikeste i Norge på bekostning av bl.a. kommunenes muligheter for å tilby gode tjenester nært folk ikke kan fortsette. Denne sakte kvelningen av kommuneøkonomien må ta slutt. Det kan rett og slett ikke fortsette slik. Kommunene må tilføres midler slik at de kan klare sine forpliktelser på de områdene kommunen skal levere på.

45. Skattesystemet må legge til rette for mer vannkraft -

Stortinget har vedtatt at utslipp av klimagasser skal reduseres med minst 40 prosent frem mot 2030, slik at Norge kan bli et lavutslippssamfunn innen 2050. Elektrifisering av transportsektoren, offshoreinstallasjoner og annen industri er blant de viktigste tiltakene. Samtidig må det legges til rette for vekst i grønne, kraftintensive næringer som kan skape nye arbeidsplasser og inntekter.

Disse to viktige utfordringene vil kreve mer fornybar energi i Norge. [NVE venter at strømforbruket vil øke med 25 TWh](#) (milliarder kilowattimer) – det vil si med rundt 17 prosent – frem mot 2040. Bedre utnyttelse av eksisterende vannkraftverk vil være den samfunnsøkonomiske og miljømessige beste løsningen for økt fornybar energi. Et gjennomsnitt av analyser fra NVE og NTNU viser at potensialet kan være opp mot 15 TWh økt produksjon.

Senterpartiet har i partiprogrammet for 2017-2021 vedtatt å:

- *Øke skjermingsfradraget i grunnrenteskatten, slik at samfunnsøkonomisk lønnsomme vannkraftprosjekt også blir bedriftsøkonomisk lønnsomme.*
- *Stå vakt om ordningen med konsesjonskraft og -avgifter og innføre ordninger som sikrer at kommuner blir kompensert ved utbygging av nye fornybare energikilder.*

Regjeringens ekspertutvalg for vannkraftskatt leverte i september 2019 en anbefaling som er blitt sterkt kritisert av både kraftnæringen, eierkommuner, vertskommuner og fagbevegelsen. Alle miljøer påpeker at tiltakene vil ha liten effekt på opprusting og utvidelse av eksisterende vannkraftverk, noe Senterpartiet har vært opptatt av siden Stortinget behandlet Energimeldingen i 2015-16. I våre merknader til meldingen understreket vi at det var *"påkrevd å bedre insentivene for investeringer i eldre kraftanlegg, slik at man kan opprettholde og videreutvikle den store verdien som ligger i allerede utbygde kraftanlegg"*. Senterpartiet har også i flere alternative statsbudsjett foreslått å heve normrenten for beregning av friinntekt i grunnrenteskatten.

Kraftskatteutvalget foreslår å øke grunnrenteskatten for vannkraft, samt å avvikle eller svekke kommunale ordninger som helt fra vannkraftens barndom har sikret lokal oppslutning om bruk av verdifulle naturressurser. Disse forslagene vil ikke bidra til Senterpartiets mål om å *videreutvikle den store verdien som ligger i allerede utbygde kraftanlegg*. Grunnrenteskatten må endres slik at den ikke er til hinder for opprusting av vannkraft, og konsesjonsordningene og eiendomsskatten på kraftanlegg må videreføres i tråd med Senterpartiets merknader i Stortinget ved moderniseringen av konsesjonslovene i 2017 og verk og bruk-saken i 2018.

[Fylke/region] Senterparti vil:

- *Beholde de kommunale konsesjonsordningene for vannkraft og gjeldende regler for eiendomsskatt, som er viktige for lokal oppslutning om vannkraftproduksjon og videreutvikling av både eksisterende og nye kraftverk.*

- 1 • *Skjerme normal avkastning fra produksjon av vannkraft gjennom å øke friinntektsrenten i*
- 2 *grunnrenteskatten, slik at det blir lønnsomt for selskapene å oppgradere og utvide de*
- 3 *eksisterende kraftverkene.*
- 4 • *Be regjeringen foreta en snarlig avklaring av sitt syn på saken i tråd med overnevnte, slik*
- 5 *at viktige rammevilkår både for næringen og vertskommunene blir klargjort.*
- 6
- 7
- 8

46. En helhetlig og tydelig kystpolitikk – Frøya Sp

Historisk har Senterpartiet vært et såkalt «bondeparti» med sterk vekt på landbrukspolitikk og i liten grad fiskeripolitikk. Frøya SP mener at Senterpartiet nå er blitt et sterkt parti både for kyst og land, men fortsatt mangler en klar og tydelig kystpolitikk. Vi ser at AP i disse dager driver en stor sjarmoffensiv i Nord-Norge. Dette kan være fordi de ser at SP har overtatt rollen som distriktpartiet for denne landsdelen, og kysten for øvrig ved siste valg. Vi kan ikke sitte stille og se på at AP vinner fram med sin offensiv.

- Frøya SP ber om at det i Senterpartiet nedsettes en arbeidsgruppe som skal legge frem et forslag til en tydelig kystpolitikk for programkomiteen fram mot Stortingsvalget 2021.

Frøya SP tar gjerne en sentral rolle, men ber også om at arbeidsgruppen får med representanter fra alle kystfylkene, og at Troms og Finnmark SP får utvidet representasjon. Teksten nedenfor forklarer Frøya SP hvorfor en slik arbeidsgruppe er nødvendig.

Utdanning tilpasset næringslivet på kysten

Historisk har utdanningsnivået på kysten vært lavt. Fiskergutten trengte ingen formell utdanning. Her ble kunnskap overført fra far til sønn. Slik er det ikke lenger.

I dag er arbeidsoppgavene spesialiserte og det trengs trenger en god utdanning også for alle som lever av kystnæringene. Dette må det legges til rette for, og det å ha en desentralisert skolestruktur bør være et mantra for SP. Utdanningen på kysten må derfor i mye større kommuner langs kysten skjer en sentralisering. Skoletilbudet reduseres med det til følge at ungdommene flytter inn til sentrale områder. Vi får en utarming og forgubbing i de områdene der vi skal utvikle eksportnæringene i Norge.

Vi må også legge til rette for at en kan lage desentraliserte utdanningstilbud på kysten. Dette er viktig for ungdom, men også viktig for å få til å en livslang læring. Med et kystarbeidsliv som teknologiseres og endres i den takt som skjer i dag, er dette avgjørende for å beholde arbeidskraft og bosetning. Når mennesker er etablert med familie, er det ikke enkelt å flytte inn til de store byene for å ta etter- og videreutdanning. Dette er fullt mulig å gjøre, men det må skapes politisk vilje. Denne viljen finnes i SP, og vi må være dyktige til å stille de riktige kravene til våre samarbeidspartnere.

- Utdanningen må flyttes dit studentene er, ikke motsatt.

Tilflyt av arbeidskraft.

Sjømatproduksjonen langs kysten er stor. Men vi har vi en foredlingsgrad på våre produkter som er for liten. Frossen torsk skal ikke sendes til Kina for bearbeiding og deretter sendes tilbake til Europa der de største markedene er. Slik transport fram og tilbake, både forringer kvaliteten og skaper store klimaavtrykk og er hverken sosialt, økonomisk eller miljømessig. Staten bør inn med tydelige retningslinjer og nødvendig lovverk for å hindre slik unødvendig transport. SP har legitimitet til å kunne ta rollen for slik politisk styring i Norge.

I dag benytter vi oss av arbeidskraft fra andre land i produksjonsbedriftene ved kysten. Kommer du til en slik bedrift, er det ikke norsk du hører, men andre europeiske språk. Dette er bra, men er også en stor potensiell utfordring. Mange vil etter en tid flytte tilbake til sine hjemland, og da står vi tilbake robbet for nødvendig kompetanse. Vi må framsnakke og løfte opp den lokale fagarbeideren. Fagkompetansen må vektlegges høyere og lønnes bedre.

1 Å skape stabilitet og utvikling i kystsamfunn må trygghet for arbeid for alle være skrevet inn i
2 alle SP sine dokumenter. Dette vil trygge kystfolkets tro på SP. I tillegg bør det være
3 arbeidsgrupper som kalles sammen for å hele tiden lage framtidsrettete planer som de sentrale
4 politikere skal jobbe etter til det beste for Norge.

5 I dag har vi stor mangel på sykepleiere. Hjelpepleiere/helsefagarbeidere må få sterkere
6 rettigheter i sykepleierfaget. Vi ser at sykepleierne er attraktive i mange offentlige og private
7 bedrifter utenom helse- og omsorgssektoren. Dette går ut over det sykepleierfaglige arbeidet i
8 kommunene.

- 9 • Vi må legge til rette på en bedre måte for at det blir attraktivt å bli en helsefagarbeider
10 til det beste for innbyggerne i distrikts-Norge, og utdanningsmuligheter for å bygge på
11 utdanningen fra helsearbeider til sykepleier.

12

13 **Havbruk, en kystnæring hånd i hånd med fiskeri og landbruk**

14 Å produsere sjømat, er muligens allerede, men i kan i alle fall på sikt vise seg å være det beste
15 fredsskapende arbeidet vi kan gjøre i Norge. Det som overrasker er at det er mer diskusjon rundt
16 sjømatproduksjonen enn det er i forbindelse med vår våpenproduksjon.

17 FN har en klar forventning til oss at vi bidrar med proteinproduksjonen til det beste for verdens
18 befolkning. Sjømatproduksjonen har et stort potensiale i seg til å bidra til verdens animalske
19 proteinbehov. I dag er proteinproduksjonen i havet kun i underkant av 2 %. Norge må ta mål
20 av seg til at den skal øke. I 2050 vil verdensbefolkningen overstige ti milliarder mennesker og
21 vi trenger 70% mer mat.

22 I tillegg til den produksjonen vi har i dag, er det et enormt potensiale for produksjon av andre
23 arter. Her vil vi spesielt trekke fram algeproduksjonen som kan bli den neste satsningen.

24 I tillegg vil vi se arter som torsk og steinbit i våre merder.

25 Vi har ikke mulighet til å produsere denne maten på landjorden, den må produseres i havet. Slik
26 SP ser det har vi en forpliktelse til å produsere sjømat til det beste for våre barn.

27 Vi har langs norskekysten potensialet til å produsere sjømat i et reint hav, med en god
28 forvaltning som sikrer kvaliteten, miljø og fiskevelferd.

29 I dag er laks basisen for all oppdrettsnæringen i Norge. Vi har i tillegg en liten produksjon av
30 ørret, torsk, kveite og steinbit, men denne produksjonen er veldig liten sammenlignet med
31 lakseproduksjonen.

32 Mange stiller seg spørsmålet, er dette god miljø- og klimapolitikk? Vårt klare svar er JA.

- 33 • Vi skal fortsette å produsere rein mat i et reint hav.

34 •

35 **Grunnrentebeskatning eller arealavgift.**

36 **Havbruksskatteutvalget foreslår at det innføres en særskatt for havbruk og at**
37 **skattesatsen settes til 40 prosent. Utvalgets NOU-rapport er blitt i overlevert til tidligere**
38 **finansminister Siv Jensen (FrP).** Utvalget er delt i synet på skattlegging, og modellen som
39 flertallet i utvalget foreslår å innføre, er utformet etter mal av grunnrenteskatten for
40 vannkraftverk.

41

1   «Flertallet har derfor funnet det naturlig å se hen til den samlede vannkraft-beskatningen
2   også når det gjelder valg av skattesats i en grunnrenteskatt for havbruksnæringen.
3   Flertallet foreslår derfor at grunnrenteskattesatsen for havbruk settes til 40 pst.» (Ilaks,
4   2019)

5   En grunnrenteskatt på 40 prosent anslås å gi en årlig skattebelastning på om lag 7 milliarder
6   kroner.

7   • SP mener det ikke bør innføres en grunnrenteskatt for havbruksnæringen, men at dagens
8   modell for innhenting av grunnrente gjennom auksjoner av ny produksjonskapasitet bør
9   videreføres.

10   • SP mener det må vurderes om Havbruksfondet også skal tilføres et proveny gjennom en
11   moderat produksjonsavgift dersom veksten i havbruksnæringen avtar og proveny fra
12   tildeling av ny kapasitet ikke gir forutsigbare og stabile inntekter til vertskommunene.

13   SP foreslår å opprettholde eiendomsskatten på oppdrettsanlegg i sjø og mener markeds- og
14   forskningsavgiften må innføres gjennom en separat evaluering på selvstendig grunnlag.

15   • I tillegg bør SP jobbe for å få til en arealavgift på kr 0,45 pr. kg som beregnes etter en
16   sats på solgt, sløyd laks. Denne avgiften vil i liten, eller ingen grad påvirke salg av laks.
17   Arealavgiften bør i sin helhet tilfalle fylkeskommunen (20%) og vertskommunene
18   (80%). Det er en kjensgjerning at det er kommunene som har alle belastningene med å
19   legge til rette for havbruksnæringen.

21   **Kvoter**

22   Sjarkflåten er viktig for bosetting og verdiskaping langs kysten. Dette fiske er en viktig del av
23   et økologisk, økonomisk og sosialt bærekraftig fiske med lange og viktige tradisjoner.

24   Med sitt høye antall fartøy og spredte eierskap har sjarkflåten en viktig kystpolitisk funksjon.
25   Flåtegruppen er viktig for unge fiskere for å komme seg inn i næringen.

26   Vi vil understreke at god kunnskapsbasert ressursforvaltning er avgjørende for stabilt godt fiske
27   og verdiskaping.

28   • Ressurser og kapasitet til forskning og god faglig forvaltning er en forutsetning for
29   fortsatt bærekraftig høsting av våre nasjonale fiskeressurser.

31   **Felleskapets eie av fisk og vern av matjord må grunnlovfestes**

32   Felleskapet sin råderett, klok forvaltning og spredt eierskap til naturressursene har bygd det
33   Norge vi kjenner i dag. Vi trenger grunnlovfestet vern av fisken i havet.

34   Matjord er en ikke-fornybar ressurs. Kun 3 % av landarealet i Norge er dyrka jord, og bare 1/3
35   av dette er egna til matkornproduksjon. Dyrka jord må forvaltes som felleskapet sin ressurs,
36   slik at det sikrer nasjonal matproduksjon i dag og for framtidige generasjoner.

38   *Havressursloven skal sikre fisken i fellesskapet sitt eie: «§ 2 Retten til ressursane - «Dei*
39   *viltlevande marine ressursane ligg til fellesskapet i Noreg.»*

40   Fortsatt god samfunnskontroll av naturressursene, både i sjø og på land, er nødvendig for
41   verdiskaping i hele landet og for et grønt skifte som kommer hele befolkningen til gode.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35

Grunnlovfestet vern av fisken i havet og matjorda er nødvendig for å sikre dette.

- SP vil foreslå å overføre 20% av fra trålkvotene til kystflåten. Dette vil gi en sterk sysselsettingseffekt og en mye bedre trygghet for sjark og kystflåten.

Kvotebanken

Det er er en rekke forhold som fiskerne ønsker at stortingspolitikerne skal endre, og noen de bør endre. SP ønsker at politikerne først og fremst skal endre forslagene i kvotemeldingen om en kvotebeholdning. Strukturordningene skal løpe slik de var tiltenkt i 2008

Kvotebanken har vakt mest harme blant fiskerne. De ser på denne som en begynnelse på en beskatning av retten de har til å fiske - en ressursrente.

Forlengelsen

Forslaget om en 15 års forlengelse av strukturkvotene kom opp som en kompensasjon for innføringen av kvotebanken Forslaget bærer preg av å være lansert i siste liten, men er det som kan få størst betydning for fordeling og omfordeling av verdier i fiskeflåten. Forslaget medfører at fra 65 til 90 prosent av strukturkvotene som er kjøpt, gis til kvotekjøperen, og at 10 til 35 prosent føres tilbake til flåtegruppen.

Hvem som blir tilgodesett i flåtegruppen er imidlertid ikke avgjort. Vil det være alle med kvoter knyttet til den opprinnelige hjemmelslengden? Vil det gjenværende båter i hjemmelsgruppen? Eller, vil det være nye båter med faktisk lengde i flåtegruppen?

- SP sitt forslag bør være at kystflåten bør få størstedelen av denne fordelingen

Samfisket

For den minste flåtegruppen i lukket fiske etter torsk, som ikke har noen strukturordning, er forslaget om å fjerne samfiskeordningen den mest inngripende.

- For å få trygghet, sikkerhet og en bedre økonomi for den gruppen MÅ samfiskeordningen videreføres

Her har nær en fjerdedel av båteierne bygget seg båter over 11 meter, og mange kjøpt seg flere båter som de driver samfiske med. En bør vurdere om «samfiske med seg selv-ordningen» skal fortsette.

- SP mener at strukturering av båter under 11 meter bør gjennomføres

47. Samferdsel – binder Trøndelag sammen

Senterpartiet har som mål at det skal være mulig å bo og jobbe overalt i fylket. Gode samferdselsløsninger og godt utbygd infrastruktur er dermed en forutsetning for bolyst og utvikling i alle lokalsamfunn. For å bygge opp under bærekraftsmålene er det avgjørende at vi klarer å bruke de ressursene vi har tilgjengelig på en slik måte at de også blir tilgjengelig for neste generasjon.

I utviklingen av dette samfunnet videre er det ikke nok at samferdselsløsninger bare omfatter jernbane, veg og flyplass i sentrale og urbane strøk. Vi må ha en samferdselsstruktur som binder hele Trøndelag sammen. Staten må sette fylket i stand til å vedlikeholde og drifte denne strukturen ved å bevilge tilstrekkelig med midler over Statsbudsjettet, både til etterslep på vedlikehold men også for bygging av ny struktur.

Senterpartiet vil:

- Tillegge klima og jordvern stor vekt i utbygging av infrastruktur, der standard fartsgrense på 110 og 90 må veies opp mot samfunnsnytt.
- se på og prøv ut andre og enklere løsninger for bygging av gang- og sykkelveier enn dagens praksis som er beskrevet i Statens Håndbok N-100. Trygg skolevei gir god folkehelse, trygghet og trivsel i lokalsamfunnet.
- At jernbanetunnel Hommelvik – Stjørdal prioriteres i neste periode av NTP for å bygge Trøndelag sammen. Staten må også utfordres til å bidra med finansiering på større fylkesveiprosjekter, der disse strekningene er avgjørende for videre næringsutvikling i regionen: Orkdalspakken, Fannrem-Berkåk, Støren – Røros, Laksevei Nord
- Endre gjerdeloven slik at Bane Nor får ansvaret for å vedlikeholde gjerder langs jernbanen. Det må legges til rette for bedre samarbeid mellom veiutbygger og jernbane når det bygges ny vei.
- At overtakelsene av FOT-rutene må sikres gode rammevilkår for utvikling. FOT-rutene i fylket er svært viktige for å binde distriktene i Trøndelag sammen med resten av verden. Arbeidet i prosjektet Green Flyway brukes bl.a. som kunnskapsgrunnlag i retning av mer bærekraftig lufttransport.
- At ferjetakster må holdes på et nivå som ikke er til hinder for bosetting og næringsutvikling i distriktene.

1 48. Kommuneøkonomi – gode tjenester nær folk

2
3 De siste årene har vi sett en gradvis utvikling mot mindre handlingsrom i økonomien til
4 norske kommuner. Dette går ut over muligheten til å oppfylle lovpålagte og primære
5 oppgaver innenfor helse, oppvekst, utdanning og omsorg. Situasjonen skyldes en
6 kombinasjon av minkende overføringer og stadige nye pålegg som kommunene skal
7 håndtere. Dette gjelder spesielt uføre og kronisk syke. I tillegg ser vi at stortingsflertallet de
8 siste årene har innført bemanningsnormer og minstestandarder som binder opp deler av
9 kommunenes frie inntekter, og gir mindre handlingsrom til de lokale folkevalgte. Vi opplever
10 stadig mindre realoverføringer og økende statlige føringer for hvordan oppgavene skal
11 utføres er årsaken til at mange kommuner må skjære ned på tjenestetilbudet.

12
13 Senterpartiet mener at en fordelingspolitikk som gir skattelettelse til de aller rikeste i Norge
14 på bekostning av bl.a. kommunenes muligheter for å tilby gode tjenester nært folk ikke kan
15 fortsette. Denne sakte kvelningen av kommuneøkonomien må ta slutt. Det kan rett og slett
16 ikke fortsette slik. Kommunene må tilføres midler slik at de kan klare sine forpliktelser på de
17 områdene kommunen skal levere på.

18
19 Senterpartiet vil:

- 20
21
- 22 - Kreve at de mange økende investeringsbehov og krav med bakgrunn i klima- og
  - 23 miljøsituasjonen må kompenseres fra Staten. Det er viktig for at vi raskt skal få økt
  - 24 fokus og trykk på gjennomføring av nødvendige klimatiltak.
  - 25 - At nærskoleprinsippet skal fortsette. Prinsippet bidrar til å sikre næringslivet tilgang
  - 26 på faglært arbeidskraft lokalt.
  - 27 - At det første skoleåret skal brukes å forberede ungene til skolestart. Dette gir
  - 28 relasjonskompetanse hos elev og lærer og bidrar til trygt læringsmiljø
  - 29 - At det innføres produksjonsavgift som tilfaller kommune og fylkeskommune i stedet
  - 30 for grunnrentebeskatning.
  - 31 - Verts kommunen skal ha en rimelig andel av skatteinntektene fra
  - 32 vannkraftproduksjon og stiller seg bak LVKs høringsuttalelser om skattleggnign av
  - 33 vannkraftverk.
  - 34 - Jobbe for at nettleien blir lik for alle.
  - 35 - At tilskuddsordningen til frivilligsentraler skal videreføres.
- 36
37
38
39
40
41
42
43

49. Klima og bærekraft

Formål:

«Vi skal ikke forbruke mer, men forvalte bedre. Bærekraftig forvaltning av naturressursene!»

Begrunnelse (hvorfor):

Skal Norge og verden nå målene som er satt i Paris-avtalen må vi ta grep. Næringslivet og innbyggerne må stimuleres til å gjøre tiltak for å ta ned det samlede klimautslipp. Dette må prioriteres med konkrete tiltak. Det er viktig at de valgene er basert på kunnskap og ikke følelser.

Senterpartiets verdigrunnlag slår fast at Norge skal ta sin del av ansvaret for å løse miljø- og klimaproblemene og at de fornybare naturressursene skal gjøres til fundamentet for økonomien. Da trenger vi en klimapolitikk med praktiske tiltak som fungerer, og som er rettferdig både sosialt, økonomisk og geografisk. Videre at bosetting i hele landet er en forutsetning for å ta i bruk naturressursene og lykkes med grønn omstilling.

Hvis Senterpartiet skal lykkes godt i neste valg, er vi avhengige av at engasjerte ungdommer som er opptatt av klima og miljø, stemmer Senterpartiet. Ungdommene er kjent med at klimaendringer er godt synlige i jordens økosystemer, og at stadig flere land lovfester kutt i utslipp av klimagasser.

Klima- miljøutfordringene

- Det er et stort press på den beste matjorda i sentrale strøk pga veibygging, næringsbygg og boliger. Dette har negative konsekvenser for klima, økonomi og ikke minst natur og landskap.
- Skogvern og liten aktivitet i skogbruket utnytter ikke potensialet skogen har i klimaregnskapet.
- Oppdrettsnæringen har store utfordringer med lus, førspill og genetisk forurensing av villaksen.
- Utbygging av fornybar energi som vindkraft kan utløse store konflikter og true eksisterende næringer. Spesielt gjelder dette reindriftsnæringa som er svært sårbar ovenfor store naturinngrep.
- Den teknologiske utviklingen som skal bidra til å utvikle nye energibærere krever mineraler som må gjenvinnes fra dagens avfall.
- Det er ikke lønnsomt å bygge ut kollektive transportløsninger i hele landet.

Senterpartiet vi:

- at god forvaltning av naturressurser og at bruk fremfor vern faktisk er bra for klimaregnskapet.
- at den beste matjord i sentrale strøk i størst mulig grad blir ivaretatt for matproduksjon i fremtiden
- at en fornuftig forvaltning av skog med avvirking på rett tid, planting og skogpleie er og må bli en del av klimaløsningen.
- Etablere et klimafond basert på modellen fra skogfondsordningen.
- stimulere til at ressursene i havet bidrar til karbonbinding, proteinproduksjon og samtidig som oppdrettsnæringen oppfyller FN's bærekraftsmål.
- arbeide for å gi norske kommuner vetorett der eksisterende næringer trues ved utbygging av vindkraft og stimulere til energisparing i både næringsliv og privat forbruk, og fornye «gamle» kraftverk, det forutsettes at skatte- og avgiftssystemet tilpasses dette.
- jobbe for økt satsning på resirkulering og gjenbruk av avfall og minimalisere transport av dette, samt stimulere til næringsutvikling basert på sirkulærøkonomi.
- legge til rette for bedre klimavalg i kommunene ved å innføre et klimafond kommunene kan søke midler fra til klimatiltak. Det må lønne seg for kommunene å gjøre kloke klimavalg.
- legge til rette for bedre tilbud til pendling via kollektivtransport, bilen må kunne benyttes der det mangler kollektivtilbud uten at de blir økonomisk straffet.

50. Utdanning – Kompetanse for framtida

Senterpartiet ønsker å bygge gode lokalsamfunn rundt omkring i hele fylket. Viktige byggeklosser for å få til dette er de videregående skolene. Studietilbudet som er på de ulike skolene gjenspeiler ofte det lokale og regionale næringslivet.

Utdanningen legger grunnlaget for livet og det å kunne ta barne- og ungdomsskole med forlengelse til videregående skole mens du fortsatt bor hjemme gjør at sannsynligheten for gjennomføring blir større. Årsaken til barn og unges utenforskap er sammensatt, men mye tyder på at det å bo hjemmefra i en sårbar periode av livet gir utfordringer som fører til lavere gjennomføringsgrad.

Næringslivet i Trøndelag har stort behov for yrkesfaglig kompetanse. Det ikke nok trøndersk ungdom til å fylle opp behovet som næringslivet har for framtidig arbeidskraft. Det er derfor viktig at kompetansekartleggingen som gjøres undersøker hvor de mest kritiske behovene for framtidig arbeidskraft er. Det er viktig å styrke kontakten mellom skolene og næringslivet for å få bedre læringsarenaer og flere lærlingeplasser.

Nasjonale prøver er bygd mye rundt tester på teoretiske fag. Det er behov for en skole med en læreplan som favner alle barn og unges talenter og evner.

Statistikk viser at et stort antall studenter blir i det området de tar høyere utdanning. Det er derfor viktig å ha en desentralisert universitetsstruktur slik at det er mulig å ta høyere utdanning i flere deler av Trøndelag.

Senterpartiet vil:

- Styrke samarbeidet mellom skolen, vertskommunen og hjemkommunen for å øke sannsynligheten for at elevene fullfører utdanningen når de må bo borte fra hjemmet.
- Øke samfunnets oppmerksomhet rundt barn og ungdoms psykiske helse og legge frem målrettede tiltak som omhandler psykososiale forhold.
- Endre hvor man geografisk tilbyr høyere utdanning og få dette behandlet av Stortinget da dette har med samfunnsstrukturen å gjøre.
- At studiesteder ved flercampusuniversitet skal ha et eget selvstyre og rett til å utvikle sine forskningssatsinger og utdanningstilbud ut fra lokale behov.
- At flere skal gjennomføre videregående utdanning og ta fagbrev i Trøndelag.
- Sikre en desentralisert skolestruktur der nærskoleprinsippet legges til grunn.
- At utdanningstilbudet skal videreutvikles for å imøtekomme næringslivets framtidige behov.

